

JESUCRIST REI DE LA GLÒRIA

Introducció

Fa llàstima de veure la ignorància que tenen molts cristians de les magnificències de l'ordre sobrenatural.

Concretant-nos a la nostra vida de gràcia que és el fonament de les nostres grandeses, tot el que en saben bona pila d'ells es redueix a imaginar-se que *estat de gràcia* significa només: *no tenir pecats greus en la consciència*; ni una paraula sabrien dir-nos de la formosor i vàlua d'una ànima regenerada que viu unida *misticament* a Crist feta participant de la seva excel·lència i dignitat. Per això està tan decandit i fred el cor llur per escometre ardidament la conquesta de la santedat que respandeix lluminosament per damunt de tots els idealismes de la vida humana dalt la muntanya santa de Sió.

Els primitius cristians, en canvi, coneixien a fons aquestes realitats inefables; en parlaven com d'una cosa familiar, es nodrien i vivien d'elles.

Com és ara en les *Acta Martyrum* arreu llegim expressions enlairadíssimes que donzelletes com Eulària, Agnès, Cecília, Llúcia i tantes d'altres responien amb la més gran espontaneïtat als seus jutges i botxins, i que avui dia corprenen als més eminents teòlegs per la pregonesa de sentit teològic que inclouen.

Adhuc admetent com a probable que no totes les *Acta Martyrum* siguin autèntiques, no gens menys, ateses les circumstàncies totes de la formació espiritual dels primitius cristians, cal confessar que aitals documents revelen força bé el nivell doctrinal i ascètic d'aquells pobles eminentment teòlegs com no n'hi ha hagut d'altres en la història del Cristianisme. És clar que en ells es complia la promesa del Mestre: *Cum autem tradent vos, nolite cogitare quomodo, aut quid loquamini: DABITUR ENIM VOBIS IN ILLA HORA, QUID LOQUAMINI. Non enim vos estis qui loquimini, sed SPIRITUS PATRIS VESTRI QUI LOQUITUR IN VOBIS* (1); però el que anem a dir tot seguit ens autoritza per assegurar que en ells l'acció de l'Esperit Sant queia sobre terra ben preparada per al magisteri eclesiàstic.

En efecte: Reflexionem breument sobre la vida íntima de l'Església pri-

(1) Mt. 10, 19-20.

mitiva i haurem esment que aleshores tot contribuïa a donar als fidels la intel·ligència pràctica dels tresors de la vida de la gràcia: Els ritus d'iniciació, la mort mística i resurrecció *en Crist* representades tan plàsticament en el Baptisme (que aleshores es feia per immersió a fi que fos representació simbòlica de la Mort i Resurrecció de Crist), els dies solemníssims dels vestits blancs, el propi nom de *neòfit* que se'ls donava i que vol dir *engendrat de bell nou*, la intel·ligència completa del llenguatge del Bisbe als novells fillets de l'Església, que acabava d'infantar *en Crist*, l'Eucaristia donada i rebuda com a nodriment apropiat a la nova naturalesa... tot, en una paraula, els ajudava a palpar i sentir aquestes realitats inefables que inclouen els mots litúrgics i bíblics de *renovació, regeneració, nova creació, home nou, temple ungit pel crisma de l'Esperit Sant*, i sobretot *membre de Crist*.

D'aquest comble de mitjans de formació teològico-ascètica fem-ne sorgir, i remarquem-los, dos de molt poderosos i eficacíssims sobre l'esperit d'aquells cristians: el caràcter propi de la catequesi patristica i la lliçó familiar dels Llibres Sants. Per donar-se compte del caient que tenien les catequesis patristiques, n'hi ha prou d'esmentar el fet que bona part dels documents antics que els teòlegs addueixen per a declarar la naturalesa i efectes de la gràcia santificant estan presos de les homilies i plàtiques amb què els Sants Pares preparaven els seus catecúmens a la recepció del sant Baptisme, molts dels quals documents porten títols tan significatius i reveladors com els de *De Illuminatione... De Illuminandis*, els quals, interpretats segons l'esperit doctrinal de les exhortacions catequètiques, volien dir: *De la Divinització del cristià* o bé: *Dels que van a ésser enlairats a la dignitat de fills de Déu*. De la lliçó habitual i familiar dels Llibres Sants ens en dona un bon testimoni un passatge de Sant Crisòstom que havem anteposat a molts d'altres monuments que podríem adduir, perquè l'Església l'ha recollit en les seves lliçons del Breviari a fi que servís d'alliçonament als seus sacerdots. Dolent-se el Sant Doctor de la poca aplicació que alguns dels seus fidels tenien a l'estudi de les cartes de Sant Pau, escriu: *Sed tamen doleo et moleste fero, quod virum hunc non omnes, sicut par est, cognoscunt: verum ita illum nonnulli ignorant, ut ne Epistolarum quidem eius numerum plane sciant. Hoc vero non imperitia facit: sed quod nolint beati huius viri scripta assidue in manibus habere* (2).

És clar que l'avenç espiritual dels cristians, suposada la bona voluntat i cooperació humana, depèn principalíssimament de la gràcia de l'Esperit Sant, i per això ben sovint, per a glòria de Déu, es troba, àdhuc en gent senzilla, un sentiment pregon i enlairadíssim, tot d'una peça, dels secrets de l'ordre sobrenatural molt per damunt del que podia donar el mestratge humà més excel·lent, car en ells es compleix la dita del Mestre: *Abscondisti haec a*

(2) Dom. II post Epiph., lectio IV.

sapientibus, et prudentibus, et revelasti ea parvulis (3); emperò també és innegable que en l'actual economia de la gràcia la il·luminació sobrenatural de l'Esperit de Déu exigeix la cooperació de la indústria humana, que és l'aplicació a l'estudi de les coses sagrades, en el qual estudi ha d'ocupar son lloc propi el de la Paraula divina continguda en les Escriptures Santes.

Sortosament per al poble cristià dels nostres dies, avui arreu del món es van facilitant els Llibres Sants, i així tot catòlic piadós té l'avinentesa de beure en la mateixa font divina la coneixença d'aquestes veritats de tan alta transcendència per a la vida espiritual, car són cabalment les que donaven llum i ardència a la fe i caritat abusada d'aquelles generacions primogènites de l'Església, les que li han conquerit més glòria en el transcurs dels segles.

El goig que comuniquen aitals estudis és molt gran; però certament no té res d'imprevist. Ben sovint els mestres de les ciències profanes, bo i comunicant als deixebles llurs el fruit de les seves recerques, els deixen embadalits d'admiració per les meravelles que la Saviesa de l'Omnipotent ha escampat arreu de l'univers. ¿Quin efecte, doncs, no ha de produir en la nostra ànima la revelació dels tresors de l'ordre sobrenatural que són obres que esgoten el poder de Déu?

Altrament, ensems els catòlics piadosos avencin en la meditació i estudi dels Llibres Sants, sentiran cada dia més la necessitat de cercar orientació en el magisteri eclesiàstic. Així ho dicten la prudència humana i la divina. Ho exigeix d'una banda la prudència humana, i gairebé diríem científica; car els sacerdots són els hereus legítims d'una biblioteca immensa, vivent i perdurable... destinada a facilitar la intel·ligència de les Escriptures Sagrades. En aquesta biblioteca immensa, vivent i perdurable, els teòlegs han aplegat les llums de llurs estudis, els sants llur amor i contemplacions extàtiques, els exegetes llur enginy,... i tots ells l'assistència de l'Esperit Diví. D'altra banda ho demana també la prudència divina o d'ordre sobrenatural; puix en la formació espiritual dels creients, el mestratge eclesiàstic és essencial pel qui no vol foraviar-se del camí dreturer, sinó conformar-se plenament a l'ideal del diví Mestre qui ha volgut fer de l'Església abans que tot un magisteri viu.

Emperò, per dissort no tots els que viuen assedegats d'abeurar-se en la fontana divina de les Sagrades Escriptures tindran a prop seu qui els desbrossi i assenyali el camí d'arribar-hi. Per això ens dedicarem a fer un aplec d'aquells ensenyaments patristics i teològics que poden orientar a qualche piadós cristià qui es dediqui privadament a la lliçó de les Sagrades Escriptures. Els servàrem sense cap mena d'intent de donar-los per ara a l'estampa quan una invitació a què no podíem resistir-nos ens ha obligat a oferir-ne algun fragment als lectors d'ANALECTA SACRA TARRACONENSIA. Tal com els servàrem els donem avui a l'estampa.

(3) Mt. 11, 25; Lc. 10, 21-22.

Per títol que encapçali aquestes quartilles — les primeres que ens han vingut a la mà — no se'ns en ha acudit d'altre de més apropiat que el de JESUCRIST REI DE LA GLÒRIA, ja que el tema dominant d'aquest estudi fragmentari i incomplet és la glòria immensa de Crist, *en el qual i pel qual* nosaltres som enlairats a la dignitat de fills de Déu. D'altra banda la seva mateixa vaguedat diu prou clar al qui coneix el *significat* de Jesucrist en l'univers, que no anem a tractar qualche tema particular de Teologia bíblica, sinó que cerquem un punt d'albir enlairadíssim per contemplar a gratient tot l'ordre sobrenatural, des d'on compendrem més plenament la condició nostra en l'economia actual de la Providència divina. Anem, doncs, a esbrinar un dels dogmes més vitals de la nostra santa religió, el que ha constituït sempre les delícies de les ànimes piadoses, endinsant-nos en allò que constitueix l'eix de tot l'ordre sobrenatural, en el fonament i arrel de les nostres prerrogatives i excel·lències de cristians, en el dogma finalment que ha de donar-nos la llum que freturem per veure a ple les meravelles i privilegis de la vida de la gràcia.

Altrament, de tots els llibres de les Sagrades Escriptures el que més materials d'estudi ha de donar-nos són les cartes de l'Apòstol Sant Pau, qui és el més inspirat evangelista de la glòria inefable de Jesucrist; per això abans d'obrir el seu Evangeli, creiem convenient de dir quatre paraules de l'evangelitzador.

I

L'EVANGELI DE L'APÒSTOL

“Sant Pau — ha escrit un autor protestant — és un rebel retut per Déu qui l'ha passejat en triomf per tota la terra.” No hi ha dubte que la conversió de l'Apòstol dels gentils és una de les obres més grandioses de la gràcia divina i que no té pas explicació en l'ordre purament natural. És una conversió sobtada, absoluta i definitiva, no sols a la fe, sinó a l'apostolat més ardent i universal. Déu l'escomet en ple judaisme, indomtable, brandant anatemes contra tot enemic de la seva religió, però sobretot amb el cor ben amarat d'odi contra l'Església de Jesucrist... i aquest Jesucrist a qui ell perseguia el bat en una lluita desigual i irresistible (4).

Després de la transformació radical i instantània del camí de Damasc, que assenyala el començament de la seva vida de cristià, el seu camí d'avenç és dreturer, ferm i progressiu sota els ensenyaments dels apòstols i deixebles i d'una manera especialíssima sota la influència de revelacions extraordinà-

(4) Act. 9, 1-19; 22, 3-21; 26, 9-20. Vegeu també 1 Cor. 9, 1; 15, 8-9; Gal. 1, 15-16; 1 Tim. 1, 13.

ries. En el llibre dels *Fets dels Apòstols* i en les seves cartes trobem arreu indicis d'aquest doble magisteri que ja li havia estat promès el dia de la seva conversió. Jesucrist bo i apareixent-se-li havia dit: *Alça't i entra a la ciutat, i allà se't dirà el que has de fer* (5): aquí tenim el magisteri humà; *Em só aparegut a tu a fi de constituir-te ministre i testimoni de les coses que has vist; i d'aquelles que [et revelaré] apareixent-me [novament]*": heus aquí la promesa d'un magisteri diví (6).

És de doldre que no puguem reconstruir i analitzar aqueixes visions inefables que sens dubte pel nostre estudi serien d'una vàlua imponderable. Sobretot l'Apòstol fa de vegades al·lusions a un transportament al tercer cel on ell veié magnificències que la llengua humana no pot pas traduir. Del que l'Apòstol ha vist i sentit en aqueixa ocasió no ens en ha deixada pas una declaració satisfactiva i explícita. No gens menys alguns escripturistes, parant esment en el fet que l'èxtasi s'escau al bell començ de la seva vida apostòlica, sospiten, i és força versemblant, que sigui la revelació que ha influït d'una manera més decisiva en els trets característics de la predicació de Sant Pau; car l'Apòstol dóna sempre al *seu Evangeli* una autoritat i origen plenament divins. Així ho assegura als de Galàcia: *Notum enim vobis facio, fratres, Evangelium, quod evangelizatum est a me, quia non est secundum hominem: neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici, sed per revelationem Jesu Christi* (7).

Emperò, ¿què entèn aquí l'Apòstol amb el mot: *Evangelium, quod evangelizatum est a me?* ¿Quin és aquest *Evangeli* que no ha rebut ni après dels homes, sinó per *revelació de Jesucrist?*

La primera sensació que dóna de sentir parlar a Sant Pau ran sovint i amb tant d'èmfasi del seu *Evangeli* (8), és que en la seva predicació hi ha d'haver quelcom de més, o almenys quelcom de particularíssim, sobre la catequesi cristiana dels altres evangelitzadors; ja que per assolir la intel·ligència de les doctrines que eren patrimoni de tots els fidels, l'Apòstol havia estat aconduït pel mateix Jesucrist al mestratge humà d'Ananias a la faisó dels altres neòfits. La Providència no fa res d'inútil i àdhuc en l'economia dels miracles serva la més gran simplicitat de mitjans. És, doncs, ben raonable de pensar que els elements de la fe, el Baptisme, el coneixement de la vida i misteris de Nostre Senyor Jesucrist, la moral evangèlica... Sant Pau degué rebre-ho del

(5) Act. 9, 6.

(6) Act. 26, 16.

(7) Gal. 1, 11-12.

(8) Sant Pau ens parla del "seu Evangeli", *Evangelium meum...*, demés d'altres passatges, en Rom. 2, 16; 16, 25; 2 Tim. 2, 8; 2 Cor. 4, 3; 1 Thess. 1, 5; 2 Thess. 2, 14; 1 Cor. 15, 1... Malgrat tot el que anem a dir, cal sempre tenir el ben entès que no sempre que l'Apòstol fa referència al *seu Evangeli*, a l'*Evangeli predicat per ell...*, ho fa en el sentit que anem a donar a tals expressions. En cada passatge en particular, la noció exacta s'ha de treure del context.

mestratge humà; cosa d'altra banda ben adient a la constitució de l'Església catòlica, la qual, com dèiem no fa gaire, és abans de tot un magisteri vivent. ¿Quin és, doncs, l'element essencial, per dir-ho així, o característic que la revelació de Crist havia imprès a la seva predicació evangèlica, i que l'autoritza a parlar d'un *Evangelí* tot seu i personalíssim?

L'estudi comparat de les cartes de l'Apòstol ha donat als exegetes de més bona anomenada la convicció ferma que l'*Evangelí* de Sant Pau no és pas cap dels dogmes particulars que tracta incidentalment, com és ara en la cèlebre controvèrsia dels privilegis dels jueus... (9), sinó tot l'*Evangelí*, l'únic *Evangelí* que ha revelat Déu, però contemplat des d'un punt d'albir enlairadíssim i que ha deixat una impressió molt pregona en la pensa i en el cor de l'inspirat Missatger de la Bona Nova. És més, si ni tan sols l'Apòstol s'atribueix una ciència exclusiva de l'*Evangelí* que predica (en la carta als fidels d'Efès se n'atribueix solament una ciència molt gran i avantatjada), ja que tots els apòstols coneixien a fons, per la predicació del Mestre i la llum de l'Esperit, tota la catequesi cristiana de la qual havien estat constituïts missioners. De consegüent, la llum celestial de primer antuvi completaria l'obra començada pel zel d'Ananias, puix l'Apòstol no havia estat escollit per altre ministeri que el de la predicació de l'*Evangelí*, però demés li concedia al privilegi de poder contemplar-lo i transmetre'l als seus deixebles sota un caire majestuós i divinalment encisador. Heus aquí per què aquesta il·luminació concedida a l'Apòstol, tota sobrenatural i excel·lentíssima, domina — diguem-ho així — totes les veritats de la catequesi cristiana, i ha tingut el mèrit de donar-los una meravellosa cohesió i harmonia, bo i imprimint a la predicació de Sant Pau un segell ben propi i característic.

Una qüestió interessantíssima, cabdal i decisiva pel nostre estudi ens queda a resoldre. ¿Quin és, doncs, el contingut d'aquestes revelacions extraordinàries? ¿Quin és aquest punt d'albir de les contemplacions extàtiques de l'Apòstol dels gentils? La solució sembla segura i ben fàcil.

En efecte: Sant Pau en la doxologia final de la carta als Romans ens remarca una relació ben íntima entre el seu *Evangelí* i ço que ell anomena el *Misteri de Crist*. Àdhuc més; llegint el text original de les cartes de l'Apòstol ben sovint s'hi troben identificats els mots: *Evangelí* i *Misteri de Crist*. És lògic, doncs, de deduir-ne que l'*Evangelí* de Sant Pau és l'aplec dels ensenya-

(9) Vegeu com és ara: 1 Cor. II, 11; Gal. I, 7-8.

(10) Escoltem el príncep dels comentaristes de Sant Pau, el cèlebre Cornely: "Indicari hac loquutione [sec. *Evangelium meum*] aliquid videtur, quod ab ipso magis, quam a reliquis doceatur ipsiusque praedicationi quasi sit proprium et essentielle" (*In Rom.* 2, 16). I en altre passatge: "Confirmari ergo eos desiderat in *Evangelio suo*, quo nomine illam praedicationis evangelicae formam intelligit quam ipse semper sequutus est" (*Ib.* 16, 25). Vegeu també: *La Théologie de saint Paul*, del P. F. PRAT, S. J., que és l'obra de què ens hem servit més principalment per a tot aquest estudi (2, 3-13, 484; ed. de 1923).

ments i preceptes morals evangèlics, però mirat des de la doctrina del *Misteri de Crist* (11).

El perquè d'aqueix mot admirable és fàcil d'entendre: En diu *Misteri*, car constituïa el *secret* de Déu amagat des del començ dels segles (12) que l'home carnal no pot pas capir (13), puix inclou tresors inefables que Crist ens ha merescut (14); i que si l'Apòstol i els fidels el coneixen és perquè l'Esperit Sant qui esbrina les pregoneses de Déu (15) i el Verb del Pare han volgut revelar-lo (16); en un mot: és un *misteri*. D'altra banda en aquest signifi-
 cació sobirà Jesucrist ho és tot: La nostra elecció és *en Crist* (17), som predestinats a la filiació divina *en Crist* (18), som agradosos al Pare *en Crist* (19), tota la força de la gràcia i el terme de la nostra cooperació és de fer-nos semblants a Crist (20), per a la qual cosa tenim de morir *en Crist* (21), ressuscitar *en Crist* (22), viure i nodrir-nos *de Crist* (23) i tota la nostra benaurança eterna és sintetitzarà en el goig d'ésser *cohereus de Crist* (24). Heus aquí els elements essencials de la fórmula que deu sintetitzar l'*Evangelí* de l'Apòstol: *Misteri de Crist*.

És cert que els elements del *Misteri de Crist* estan tots continguts en l'Evangelí, de la predicació del Mestre. El mateix Jesucrist, com veurem més tard, aprofità una de les hores més solemnes de la seva vida tota divina per assentar una de les conclusions doctrinals que se'n deriven, de la més alta transcendència per a la vida sobrenatural dels cristians (25); de consegüent, tots els apòstols el coneixien i predicaven als seus fidels — en especial ens consta de Sant Pere per les seves cartes — però sens dubte que fou l'Apòstol qui en rebé una idea més corprenedora i extensiva. A entendre-ho així ens hi autoritza el propi Sant Pau quan escriu als d'Efès: *Secundum revelationem notum mihi factum est sacramentum* [κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον], *sicut scripsi in brevi: prout potestis legentes intelligere prudentiam meam in MYSTERIO CHRISTI... Mihi omnium sanctorum minimo data est gratia haec. In gentibus evangelizare investigabiles divitias Christi,*

(11) Col. 4, 3; 2, 2; Eph. 3, 4;...

(12) Col. 1, 24-26.

(13) 1 Cor. 2, 14.

(14) 2 Petr. 1, 4.

(15) 1 Cor. 2, 10.

(16) Ioh. 15, 15...

(17) Eph. 1, 4.

(18) Eph. 1, 5.

(19) Eph. 1, 4-6.

(20) Rom. 8, 29.

(21) Rom. 6, 4; Col. 2, 12.

(22) Eph. 2, 16.

(23) Ioh. 6, 48.

(24) Rom. 8, 17; Eph., 3, 6.

(25) És el començament del cap. 15 de Sant Joan.

et illuminare omnes, quae sit dispensatio SACRAMENTI absconditi a saeculis in Deo [ἡ αποκρυψία τοῦ μυστηρίου...] (26).

S'ha escrit, i amb tot fonament, que si es volgués reduir a síntesi els ensenyaments de l'Apòstol es trobaria plena i acabada en el *Misteri de Crist*. A la base de la Soteriologia de Sant Pau trobem l'antítesi dels dos Adams: l'Adam prevaricador i Jesucrist Novell Adam i Pare de la generació espiritual dels fills de Déu; en el cimell hi ha la revelació del gran *Misteri*. Sant Pau es nodria d'ell i per donar-lo a conèixer emprèn viatges plens de perills, predica a les sinagogues davant dels jueus, als savis d'Atenes... escriu cartes de la presó estant i suporta tota mena de persecucions,... i arreu on predica sap que no l'autoritza ni el prestigi de la ciència humana, ni la seducció de la seva persona,... un sol mèrit es reconeix i és el gran coneixement que té del *Misteri de Crist*, del qual, com dèiem suara, ha fet el seu *Evangelí*.

Segons l'Apòstol tota la ciència del cristià es sintetitza en la ciència del *Misteri* (27); i havem de confessar que el poble cristià o l'ignora, o en coneix sols de memòria algunes fórmules forjades al foc d'aquesta revelació admirable (28), el sentit de les quals no el penetra; i Déu faci que no les prengui com expressions retòriques que no responen a cap realitat i que sols contenen alegories exagerades i buides de sentit. Altrament avui s'han escrit, en altres països almenys, bona pila d'obres encaminades a divulgar el seu contingut; mes el camí que falta a recórrer és moltíssim; i les ànimes cristianes que han tingut la sort d'ésser iniciades en el SECRET DE DÉU, es deleixen de noves llums per assolir-ne la comprensió en tota la seva pregonesa i excel·lència. És l'acció vivificadora de l'Esperit Sant que ens mena a cercar la font de la vida sobrenatural que és Jesucrist, a qui Sant Pau ens ha revelat no lluny de nosaltres com ens figuràvem, mirant les coses amb ulls materials, sinó ben a prop nostre, dins del nostre cor regenerat. De la doctrina que anem declarant en deduir que pel baptisme som empeltats en Crist i des d'aquest moment, la nostra vida és tota *en Crist*. Per ço dèiem de bon principi que aquest punt d'albir que anem cercant ens donarà una idea més completa i perfecta de la nostra vida de cristians; car ens ha de fer veure tota l'economia de l'ordre sobrenatural.

Això sol ens fa veure la importància de la divulgació de la Sagrada Escriptura entre el poble cristià; i tant de bo que arribés un dia en el qual, com en temps de Sant Crisòstom, la majoria dels fidels es fessin familiars d'una manera especial les cartes de l'Apòstol. Per a molts les doctrines que anem recollint poden ésser de gran utilitat per assolir la intel·ligència del sagrat llibre, el qual si pels escripturistes i sacerdots en general (qui coneixen la in-

(26) Eph. 3, 3-9.

(27) Eph. 3, 16-18; Col. 1, 27-28.

(28) Sovint diem que el Sant Baptisme ens fa membres de Crist; ¿quants cristians, però, deu haver-hi que capeixin el sentit d'aquestes expressions misterioses?

terpretació autèntica) és planer, per la generalitat dels fidels esdevé intel·ligible.

Està clar que una volta ens havem proposat el tema JESUCRIST REI DE LA GLÒRIA, no ens hem pogut limitar sistemàticament a un autor sagrat, baldament fossin les cartes de l'Apòstol; però la declaració que hem sentit suara que la més gran revelació del Misteri el cel l'havia concedida a Sant Pau, fa que la nostra doctrina s'hagi de bastir sobre l'ensenyament de l'Apòstol d'una manera principalíssima. Atrament de tots els escrits de Sant Pau, els que més ens interessin pel nostre objecte són les cartes des del captiveri, i especialment les *Ad Colossenses* i *Ad Ephesios*, de les quals J. M. Vosté, O. P. ha pogut dir: *Nihil autem in Novo Testamento tam prope accedit ad sublimitatem doctrinalem et mysticam quarti evangelii ac epistolae illae. Eadem est altitudo doctrinae dogmaticae et ethicae, eadem mira audacia expressionum, eadem divina revelatio de unione fidelium cum Christo, seu palmitum cum vite; eadem demum glorificatio Christi amoris ac personae. Iohannes, discipulus dilectus, nobis revelavit gloriam Verbi facti hominis; Paulus, in tertium caelum raptus, nobis revelavit gloriam Christi exaltati. Tunc vero Apostolus hanc sublimitatem descripsit, quando, sicut exul Pothmi, in vinculis legatione fungebatur pro Christo; tunc, sicut lapidatus Stephanus protomartyr, vidit caelos apertos et Filium hominis stantis a dextris Dei* (29).

Però debades cercariem en els cartes del gran Apòstol una exposició doctrinal sistemàtica i completa del que ha vist i sentit; no ha estat mai aquest l'estil d'un vident apassionat (30). Per això ben sovint els passatges més reveladors brollen a l'atzar de la seva ploma inspirada, gràvida de llum, roja d'apassionament intensíssim per la glòria de Jesucrist, per la vàlua sobreminent de la gràcia per Ell merescuda; per la qual cosa haurem d'espi-golar arreu dels seus escrits els ensenyaments que freturem per sistematitzar el contingut de les revelacions trameses pel gran Apòstol.

En aquesta tasca confiem i demanem l'auxili del cel, íntimament convençuts que no som *sufficientes... cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis: sed*

(29) *Commentarius in Epist. ad Ephesios*, p. 7, ed. 1921.

(30) En un sens très vrai—ha escrit el P. Prat apropiant-se unes paraules d'un autor contemporani—on a pu dire que le style c'est l'homme même: "Le langage de Paul est sa vivante image. Comme le corps de l'Apôtre, vase d'argile, vase d'argile, plie sous le poids de son ministère, ainsi les mots et les formes de son langage plient et rompent sous le poids de sa pensée. Mais de ce contraste jaillissent les plus merveilleux effets. Dans cette faiblesse, quelle puissance! Dans cette pauvreté, quelle richesse! Dans ce corps infirme, quelle âme de feu! Toute la force, tout le mouvement, toute la beauté, viennent ici de la pensée; ce n'est pas le style qui la porte, c'est elle qui porte le style; elle va toujours surchargée, haletante, pressée, traînant les mots après elle... À porter cette plénitude débordante d'idées et de sentiments, les mots et leur signification ordinaire ne suffisaient pas. Chacun d'eux a été obligé, pour ainsi parler, de porter double ou triple charge. Dans une préposition ou dans le rapprochement de deux termes, Paul a logé tout un monde d'idées. C'est là qui rend l'exégèse de ses épîtres si difficile, et la traduction... impossible." (*La Théol. de saint Paul*, I, p. 83).

sufficiencia ex Deo est (31); però després, de part nostra, posem-hi totes les energies de l'esperit, bo i encoratjant-nos amb aquelles paraules de Sant Crisòstom: *Haec dicta sunt non solum Ephesiis, sed vobis quoque nunc dicuntur, et non a nobis* (ço és: no de part dels predicadors de l'Església) *sed etiam a Paulo; imo nec a nobis, nec a Paulo, sed a gratia Spiritus* (32).

II

"INSTAURARE OMNIA IN CHRISTO"

Sempre m'ha semblat que quan els mestres d'Ascètica i els vulgaritzadors de Teologia bíblica expliquen què s'ha d'entendre per *Misteri de Crist* amb el bon intent de fer més planera la seva noció als lectors, sacrifiquen moltes vegades quelcom de la seva grandesa i amplitud, bo i presentant-lo només sota el caire més relacionat amb l'obra de la nostra santificació; i així, diuen ells, el *Misteri de Crist*, el *Misteri* per excel·lència de què ens parla l'Apòstol, és el disegni inefable concebut per Déu des de tota l'eternitat — revelat de primer antuvi als Patriarques i Profetes, encara que de faisó molt obscura, exposat després ja més clarament en l'Evangelí, i per últim descrit amb tota la seva magnificència en les cartes de l'Apòstol dels gentils — de salvar tots els homes, sense distinció de races ni de gernacions, *identificant-los místicament* amb son Fill Estimat en la unitat d'una sola persona misteriosa i excel·lentíssima, que alguns escriptors contemporanis anomenen *Jesu-crist Mistic*, o bé amb mot menys apropiat però un xic més conegut: *Cos Mistic de Jesucrist*.

Emperò en arribant, per dir-ho així, al punt cèntric del nostre estudi, desitjariem declarar tota l'extensió del *Misteri* revelat a l'Apòstol, dins sempre del que són limitades nostres forces; puix creiem que ha d'ésser necessàriament de gran profit espiritual d'endinsar-nos en aquesta atmosfera de glòria i amor de què ens ha rodejat la Caritat infinita de nostre Pare *per Jesu-crist* i *en Jesucrist*, del qual ja no ens serà possible d'apartar els ulls si volem endinsar-nos en l'Economia actual de la Providència en l'obra de la nostra santificació.

Sant Pau gairebé sempre que parla explícitament del *Misteri de Crist*, ho fa des del punt d'albir de la nostra Redempció, el mira (com si diguéssim) des de la terra dels homes, per tal de deduir-ne els ensenyaments doctrinals i les normes de vida que han de regir la nostra unió mística a Crist. Des d'a-

(31) 2 Cor. 3, 5.

(32) Homil. 13, Eph. 4, 17.

quest mateix punt d'albir està presa la noció que acabem de donar-ne. Però de vegades les fites de la perspectiva es retiren davant els ulls de l'apòstol, l'horitzó s'eixampla indefinidament,... aleshores el *Misteri de Crist* abraça terra i cels, el món dels homes i la pàtria dels àngels. ¿En quina d'ambdues circumstàncies ens dona l'Apòstol la noció exacta del *Misteri*?

Ja hem dit abans que Sant Pau no ens ha deixat una sistematització doctrinal de la seva Teologia; ella sols es limita en aquest punt a fer ferma d'allò que ha vist i conegut. Per això, abans de decidir-nos a qualque afirmació havem reflexionat sobre els principis fonamentals de la Teologia de l'Apòstol i havem analitzat tots i quiscun dels passatges on parla del *Misteri* i del seu *Evangelí* (sempre que identifica ambdues expressions); de més com sigui que la fórmula *in Christo Iesu* i d'altres similars, que no tenen parí en cap llenguatge humà, són forjades de bell nou sota la impressió de les revelacions extraordinàries que el cel li ha concedit, hem estudiat també l'ús que en fa en innumbrables passatges... Finalment havem fet la contraprova de veure si el *Misteri* en la nostra explicació tenia tota la majestat i amplitud que li atribueix l'Apòstol, si amb ell s'explica tot l'ordre sobrenatural i també si es comprèn bé el per què d'aquesta repetició tan remarcable de la meravellosa fórmula de *in Christo Iesu*... Aquest estudi de comparació ens dona la convicció més ferma que el *Misteri* sols és declarat en tota la seva plenitud quan abraça l'univers creat sencer, fins i tant que el disegni altíssim de la nostra incorporació mística a Crist és sols un aspecte parcial i com una conseqüència del *Misteri* en el món dels homes. En aquest mateix sentit el defineix l'Apòstol als fidels d'Efès en un passatge d'una plenitud i exuberància d'expressió inimitable: *Qui [Deus] praedestinavit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum in ipsum: secundum propositum voluntatis suae, in laudem gloriae gratiae suae, in qua gratificavit nos in dilecto filio suo. In quo habemus redemptionem per sanguinem eius remissionem peccatorum secundum divitias gratiae eius, quae superabundavit in nobis in omni sapientia, et prudentia: ut notum faceret nobis sacramentum* [el grec diu: μυστήριον = *mysterium*] *voluntatis suae, secundum beneplacitum eius quod proposuit in eo, in dispensationem plenitudinis temporum, INSTAURARE OMNIA IN CHRISTO, quae in caelis, et quae [super] in terra sunt* (33). Breument, doncs: El *Misteri de Crist* és el disegni de Déu, concebut des de tota l'eternitat i realitzat en la plenitud dels temps, de: *INSTAURARE OMNIA IN CHRISTO, quae in caelis, et quae [super] in terra sunt, de restaurar totes les coses del cel i les de sobre la terra en Crist.*

Heus aquí el cim de les revelacions fetes a l'Apòstol. El mot grec del qual *instaurare* és la traducció és encara més significatiu; puix ἀνακεφαλαιώ-

(33) Eph. 1, 5-10. Vegeu Col. 1, 19-20.

σασθαι (34) no sols vol dir *restaurar, renovellar totes les coses, cels i terra... en Crist*, sinó que també: *Deum recapitulare [sibi] omnia in Christo* (35), ço és, que: Déu s'havia proposat d'*ajuntar-se totes les coses en Crist* constituït *compendi, centre i coronament* de totes elles. En altres termes: El *Misteri de Crist* és la idea de Déu de constituir Jesucrist *Mitjancer ontològic i moral* de l'univers (els elements del qual eren esbarriats per la prevaricació dels àngels i dels homes) en l'exaltació de la glòria de Déu (36). D'on esdevé que Jesucrist, qui quant Déu és el Verb del Pare *per quem omnia facta sunt*, té també encarnat i fet home una significació universal; Ell és el cap dels àngels i dels homes. Així ho entenia Sant Crisòstom quan a l'acabament de la seva primera homilia comentari de la carta *Ad Ephesios* escrivia: *Unum omnibus posuit caput, nempe Christum secundum carnem, et angelis et hominibus: hoc est et angelis unum dedit principium et hominibus... Ut si dicas de domo, quae quidem est marcida ac debilis, partim autem valida et fortis, domum reaedificavit, hoc est, fortiolem fecit, fortiolem imposuit basim: ita hic quoque omnes uni subiecit capiti. Ita enim fiet unitas, ita accurata et perfecta fuerit coniunctio, quando omnia redacta fuerint sub unum caput, superne quoddam necessarium habentia vinculum...* (37).

La nostra definició, doncs, del *Misteri* és aquesta: La idea de Déu de constituir Jesucrist *Mitjancer ontològic i moral* de l'univers sencer en l'exaltació de la glòria divina. Quatre mots sobre quiscun dels elements de la definició.

I) EL MITJANCER ONTOLÒGIC ENTRE DÉU I ELS HOMES. — Prescindim ara per un moment de les dades de la Revelació que ens parlen de l'Encarnació del Verb com encaminada a l'obra de la Redempció i considerem l'altíssim *significat* — per dir-ho amb una expressió avui dia molt estilada — de Jesucrist en l'univers de les coses que existeixen. Reflexionem, doncs, de primer antuvi sobre aquest compost inefable que és Nostre Senyor Jesucrist.

(34) Escoltem al P. Prat: "Ce mot vient de κεφάλαιον... Il signifie couramment le *faîte*, le *scmmet* et s'emploie dans ce sens pour les personnes comme pour les choses. Ainsi les principaux philosophes sont τὰ κεφάλαια τῶν μαθημάτων (Lucien, *Piscat.*, 14), et le généralissime est τὸ κεφάλαιον τοῦ πολέμου (Appien, *Cir.*, 1, 10). Pourquoi ἀναφεραλοῦν τὰ πάντα ἐν τῷ χριστῷ ne signifiait-il pas "donner un couronnement, un chef... à toutes choses dans la personne du Christ", en d'autres termes "placer le Christ", en d'autres termes "placer le Christ au sommet de toutes choses" comme principe d'unité? La voix moyenne s'explique aisément par l'intention divine et par l'intérêt que Dieu prend à exalter son Fils au-dessus de tout" (vol. 2, ed. 1923, p. 110).

(35) Així ho interpreten també Ireneu (*C. Haer.*, 3, 16, 6; 21, 10...), Tertulliana (*C. Marcionem*, 5, 17) i sobretot Sant Jeroni qui es dol de la poca precisió del mot *instaurare*.

(36) Creiem, doncs, que la partícula ἀντὶ incloï, contra el parer de J. M. Vosté, el *iterum* i *simul*; car *recapitulare* és *iterum et simul compendiare*.

(37) *PG*, 62, 16. Aquí l'eloqüentíssim Arquebisbe de Constantinoble se serveix de τὸ ἀναφεραλοῦν com si es derivés de κεφαλή, contra ço que diem suara en una nota, però d'una banda en el fons tenen la mateixa arrel, d'altra banda l'acomodació in *subiecta materia* queda prou ben legitimada pel que direm tot seguit.

La seva naturalesa divina el serva a una llunyària immensa de l'home, ensems que la seva naturalesa humana el deixa a una llunyària immensa de Déu; emperò l'excehentíssima i inefable unitat de Persona fa que l'home s'acosti tant com és possible a Déu per allò que el Verb té de naturalesa divina, i que Déu s'acosti tant com és possible a l'home per això que el Verb ha pres de la naturalesa humana. D'on esdevé que Jesucrist és el lligam que uneix el cel a la terra, l'Infinit al limitat, l'Etern al temporal, el Criador a la criatura... en una paraula: Jesucrist és vertaderament el Mitjancer ontològic (per la seva naturalesa) entre Déu i els homes.

Aquest dogma el coneixen tots els cristians; puix l'Apòstol ho ha definit ben clarament: *Unus enim Deus, unus et mediator Dei et hominum homo Chistus Iesus* (38), però tal vegada no tots comprenem ben bé l'amplària i transcendència de la *mediació ontològica* de Jesucrist. Als pares de l'Església grega els plaïa molt d'explicar-la als seus fidels, sobretot en les grans diades de nostre Any litúrgic, com és ara: el dia de l'Encarnació, per Nadal, Epifania... i tot el temps que l'Església consagra a contemplar els dols i patiments de la Passió santíssima del Redemptor. Podriem sintetitzar els ensenyaments llurs en aquesta expressió lapidària brollada de la ploma inspirada d'un dels Pares més eloqüents de l'Església llatina: *El Crist representa tots els éssers, car Ell porta la naturalesa de tots* (39). I amb tota veritat que Jesucrist sol és qui pot representar tots els éssers; car Ell és la síntesi més perfecta de tots els elements, de totes les substàncies, tant de la naturalesa inorgànica com de la naturalesa animada, de la naturalesa humana i de la divina.

Per comprendre bé tota l'extensió del que acabem de dir, on cabalment es fonamenta un dels aspectes més corprentents i grandiosos del *Misteri de Crist*, examinem què és l'home.

L'home, segons ja ho advertien els escriptors de l'antigor, és la síntesi de l'univers creat (40). De part del cos és un món petit dins el món immens de la creació sensible. Ell és — com ensenya el Doctor Angèlic Sant Tomàs d'Aquino — el terme de l'univers material (41), per tal com la seva vida suposa la creació de tot l'ordre mineral, vegetal i animal; per la qual cosa, tot allò que és dessota seu està jerarquitzat en una escala meravellosa d'ésser i vida per la qual totes les criatures sensibles van pujant, fins que en l'home arriben a assolir el màxim de perfecció tot unint-se amb la intel·ligència i reflectint en el grau més enlairat possible a elles la glòria de Déu. Aquest enlai-

(38) 1 Tim. 2, 5.

(39) Leo M., *Sermo 8 de Passione*.

(40) Aquesta és també la doctrina de Pere Lombard (*Sent.* 2, dist. 1, q. 2, a. 3) i la de tots els teòlegs.

(41) Vegeu les lliçons del tercer nocturn del dia de l'Ascensió (Homília de Sant Gregori P. 29 *In Evangelia*).

rament apoteòsic de la matèria fou per la infusió en ella de l'alenada divina, com ho reconta el sagrat Llibre del Gènesi; la qual cosa ha fet exclamar al gran bisbe de Meaux: "Déu no tragué l'esperit de la terra, sinó que l'alenà des del cel, ja que l'esperit de l'home està per damunt de tota la naturalesa material i és germà dels àngels". Per l'ànima, que és espiritual, l'home esdevé el començ del món dels esperits, i per ell el món dels àngels està unit al de la matèria en l'ascensió nobilíssima de les criatures a Déu. Heus aquí per què sols l'home és el vertader representant de tot l'univers; i això ha fet exclamar al gran Tertul·lià: "Tu homo! tantum nomen si intelligas te" (42). Alhora, doncs, que Déu enlairava l'home a la unió hipostàtica, enlairava la creació sencera. Per l'home i en l'home la naturalesa sensible puja al món dels esperits, per Jesucrist i en Jesucrist tota la creació, de la qual l'home és el representant més legítim, puja al regne de Déu. Així es clou l'òrbita dels éssers que va de Déu a Déu.

Si reflexionem sobre la creació de l'univers que coneixem, veurem que el Criador preparava l'ascensió de les coses cap a Ell mateix. La Bíblia i les ciències geològiques tot d'una ens ensenyen que primer de tot creà Déu la naturalesa inanimada per a servir de base sòlida a la vida; després, enlairant d'un grau la matèria inanimada, diposità en son si la llavor fecunda de la vida sensitiva, i finalment Déu uní a la vida immoble de les plantes la vida animal amb la prodigalitat de saviesa i poder amb què abans havia aplegat la vida vegetativa al regne mineral. D'aquesta manera la naturalesa morta s'havia alçat a la vida sensitiva. En aquest punt i suposada ja la creació dels àngels (com ho expliquen els teòlegs), no hi havia d'altra cosa en l'univers que purs esperits i cossos materials; substàncies tan oposades elles amb elles que llur unió semblava impossible. L'escala de l'ascensió dels éssers a Déu estava trencada, l'òrbita malmesa i no es podia pas idear el seu encadenament perfecte. Però Déu, *davant el qual no hi ha res d'impossible* (43), els juntà i barrejà d'una manera insospitada a tots els éssers en la naturalesa humana; per això un autor ha volgut definir l'infantament de l'home: *el maridatge miraculós de l'esperit i la matèria* (44), que per això l'home solament, sense sortir mai d'ell mateix, pot estudiar sobre tots els ordres de coses que existeixen.

L'escala ja és soldada i tots els éssers enlairant-se sobre ells mateixos se'n pugen cap a Déu; però el camí a recórrer és moltíssim: de la naturalesa material i sensible a l'home, de l'home als àngels,... aquests esperits puríssims es van atansant a Déu per una escala immensa de perfeccions, de la qual quiscun dels àngels, diferents uns amb altres en perfecció i grandesa — se-

(42) *Ap. adv. G.*, c. 48.

(43) *Lc.* 1, 37.

(44) *Hettinger*.

gons la visió dels teòlegs — és un graó diferent... emperò la bona veritat que l'àngel i l'home romanen sempre a una distància infinita del Criador. Qui emplenarà, doncs, aquest abisme que hi ha entre l'Infinit i la criatura? Hem de pensar que l'ascensió començada és inacabable? Però aleshores ¿a què vindria aquesta tendència de totes les coses a enlairar-se i dignificar-se indefinidament, aquesta passió turmentadora de Déu que, si la raó serena no ens forcés a posar fites i precisar idees, hom s'imaginaria de bona gana que deu ésser en totes les coses, puix la trobem i sentim en l'home compendi d'un món i altre món? (45).

Déu, per qui no hi ha cap perfecció i bellesa que sigui impossible, ha trobat camí de donar objectiu a nostres aspiracions. Bé pla que ens ho feia pressentir tot el que tenim entorn nostre, baldament que la realització per nosaltres romanguí sempre un misteri. Talment com juntà Déu els dos abismes, de la vida i de la mort en les plantes, el de la matèria i l'esperit en l'home, juntà i barrejà sense confusió en Jesucrist l'Infinit i el limitat, el Criador i la criatura, Déu i l'home. Heus aquí què significa que Jesucrist és el *Mitjancer ontològic* entre Déu i l'univers creat (46).

II) *El Mitjancer moral entre Déu i els homes.* — Entre Déu i l'home hi havia dos abismes a emplenar: l'abisme que hi ha entre l'Infinit i el limitat, i l'abisme força més immens que hi ha entre la Santedat de Déu i l'home prevaricador. Fou Jesucrist qui emplenà ambdós abismes. Hem estudiat ja la unió de la criatura i el Criador en la persona inefable del Fill de Maria; ara ens roman a considerar l'amistançament del pecador amb Déu pel mateix Jesucrist. El primer estudi ens ha declarat el comble d'amor que ideà l'Encarnació, el segon ens farà veure el comble d'amor que ideà la Redempció; i és ben cert que, àdhuc parlant de l'amor que Déu ens ha palesat amb l'Encarnació, les paraules humanes són impotents per a midar-lo i sols el mot

(45) El P. Monsabré O. P. fa notar molt bé la tendència de Déu a *abaxar-se* en comunicacions esplèndides en les conf. 26 i 34.

(46) Per a concretar idees sobre la mediació ontològica i moral de Crist ens plau de copiar aquí la doctrina del Mestre de les Escoles. Es pregunta (en la p. 3, q. 25, a. 1) *Utrum Christus, secundum homo, sit mediator Dei, et hominum*, i respon en primer lloc fent-se seva la sentència de Sant Agustí: "Non ob hoc mediator est Christus, quia Verbum: maxime quippe immortale, et maxime beatum Verbum longe est a mortalibus miseris; sed mediator est, secundum quod homo"; a això afegeix tot seguit: "Respondeo dicendum, quod in mediatore duo possunt considerare: primo quidem rationem medii: secundo officium coniungendi. Est autem de ratione medii, quod distet ab utroque extremorum. Coniungit autem mediator per hoc, quod ea quae unius sunt, defert ad alterum. Neutrum autem horum potest convenire Christo, secundum quod est Deus, sed solum secundum quod est homo. Nam secundum quod Deus, non differt a Patre et Spiritu Sancto in natura et potestate dominii Nec etiam Pater, et Spiritus Sanctus aliquid habent quod non sit Filii; ut sic possit id quod est Patris, vel Spiritus Sancti, quasi quod est aliorum ad alios deferre. Sed utrumque convenit ei, in quantum est homo; quia secundum quod est homo, distat et a Deo in natura, et ab hominibus in dignitate et gratiae et gloriae. In quantum etiam est homo, convenit ei iungere homines Deo, praecepta et dona Dei hominibus exhibendo, et pro hominibus Deo satisfaciendo, et interpellando. Et ideo *verissime dicitur mediator, secundum quod homo*".

infinit ens satisfà; no obstant, cal confessar que l'amor que suposa la Redempció és més immens encara. Déu és infinitament bo i també infinitament savi. En la seva bonesa infinita trobem una raó suficientíssima perquè es decidís a treure del no-res allò que la seva sapiència li assenyalaria com a possible. Aital fou l'origen del món que habitem; emperò fins aquí el Criador seguia les inclinacions del seu Cor bondadosíssim. Mes en la Redempció, hom hi veu — que se'ns permeti l'expressió — una mena de *transigir* amb el pecat, i de consegüent s'hi endevina un esforç més gran, car en contra seu hi tenia la Santetat divina.

Cabalment la santetat de Déu és l'objecte eternal de la contemplació estàtica dels àngels. Quan Isaïas en la Llei antiga i Sant Joan en la Llei nova han vist el cel obert a llurs mirades, hi han trobat sempre els esperits celestials entorn del soli diví aflamats de la seva glòria lluminosa cantant l'himne etern de: *Sant, Sant, Sant és el Senyor Déu dels exèrcits* (47). Per això Déu en mirar l'home caigut en la culpa per força l'ha de veure horrible; i així la ira de Déu de què ens parla l'Escriptura, no és altra cosa que l'expressió de la Santetat divina davant la conducta execrable de l'home. La santetat és la recta aplicació de la voluntat a les coses, i inclou l'aplaudiment al bé i l'odi al mal. Nosaltres, fets com som a imatge i semblança divina, trobem dins nostre una participació de la Santetat de Déu en l'aprovació espontània que donem a la virtut i en l'avversió que sentim pel crim, malgrat que la nostra bonesa no és sinó un guspireta de la fornall immensa de rectitud que abranda el Cor de Déu, i la nostra intel·ligència poques vegades arriba a capir tota la gravetat del delictes que blasmem.

El pecat és la negació pràctica dels atributs de Déu i la violació dels drets de Senyor i últim fi de totes les coses. És allò que escriu Lacordaire: "El mal moral ataca la santetat de Déu i Déu no fa sinó defensar-se del mal per la justícia" (48) i és ben cert que cels i terra porten ben marcats els senyals de la justícia divina. Talment com l'amor ens va donar la vida i va embellir la nostra naturalesa de privilegis excel·lentíssims, així l'enuig diví per força hauria de tornar-nos al no-res d'igual manera que el nadó cauria a terra sense vida quan es paralitzés el cor que dona vigoria als braços maternals; i si Déu vol respectar la immortalitat de l'esperit, la nostra existència esdevindrà necessàriament miserable i fatigosa. Per això, tan bon punt és comesa la culpa, la consciència, com si es trobés ferida de fibló verinós, comença de sentir les angoixes del remordiment: és que el Déu de la pau es retira de l'esperit; i si veiem — que és el que fa notar Balmes en el seu *Criteri* — com cada manquement té la virtut misteriosa de produir una pena que li és pròpia i contrària precisament al plaer que cercàvem amb el nostre de-

(47) Is. 6, 13; Apoc. 4, 8.

(48) Vegeu *De la transmission de la chute à l'Humanité* (ed. de 1857) vol. 3, pàg. 326...

licte, pensem que allà hi és Déu defensant els seus drets d'últim fi que nosaltres voldríem donar a aquella criatura per la qual prevariquem.

Recordem el que era l'home abans de l'Encarnació. Una naturalesa envilida, rublerta de sutzures i de pecats, un esperit envoltat de tenebres, un cor obert a totes les dolenteries, una memòria plena de records vergonyosos, un judici malmès per l'error, un gust estragat pel vici, una imaginació tirantitzada per imatges pecaminoses, un cos finalment on la voluptuositat havia segellat els seus estigmes més repugnants (49). Quiscun dels homes — excepció feta d'ànimes privilegiades — havia afegit a la prevaricació original primitiva un munt de prevaricacions personals, de les quals era ben responsable. La humanitat, doncs, s'era tota corrompuda... de consegüent, no era pas possible d'esperar una reconciliació de Déu amb l'home i molt menys encara des de l'hora que la Santedat divina havia determinat d'exigir pel pecat una satisfacció justa i equivalent a la infinitat de l'ofensa (50).

Jesucrist Déu-home, constituït *Mitjancer ontològic* entre Déu i els homes, era qui podia donar-la; amb això la seva *Mediació ontològica* esdevindria ensems *mediació moral*. Altrament Sant Pau descriu dramàticament l'entrada al món de Jesucrist posant en llavis del Verb Encarnat les paraules del Salmista:

*Hostiam, et oblationem noluiti: corpus autem aptasti mihi:
holocaustomata pro peccato non tibi placuerunt.*

*Tunc dixi: Ecce venio: in capite libri scriptum est de me:
Ut faciam, Deus, voluntatem tuam (51).*

Jesucrist constituït *Mitjancer natural* entre Déu i l'home, per la plena possessió de la Divinitat i de la humanitat, glorifica el Pare amb una glòria infinita: *Pulverem adjectionis nostrae* — escriu Sant Lleó el Gran — *corpus fecit gloriae suae* (52); car talment com en l'home, en virtut de la unió substancial del cos i l'ànima, els membres del cos esdevenen membres de l'ànima, participants de la seva responsabilitat, així mateix l'ànima i el cos de Crist, per la unió personal amb el Verb de Déu, esdevenen participants de la no-

(49) En tot aquest paràgraf parlem dels efectes de la prevaricació original i actual de la humanitat. El vertader concepte de la prevaricació original pot veure's exposat clarament i sense estridències de cap mena en l'*Enciclopedia Espasa*.

(50) Si hem de midar la perfecció de la Santedat divina pel seu amor *degut* al bé i el seu odi *degut* al mal, se'ns obre davant els ulls una perspectiva de dol i misèria inexplicable. El pecat, segons Sant Tomàs, per ço mateix que és contra Déu, té en certa manera una gravetat infinita; i de consegüent un turment infinit, fill d'un enuig infinit plana damunt la criatura rebel. Heus aquí legitimada l'eternitat de les penes de l'infern que rescabala amb llur duració inextingible el pes feixuc d'un càstig infinit que una criatura limitada no podria pas suportar.

(51) Hebr. 10, 5-7.

(52) *De Nativ.*, S. 2.

blesa de la Divinitat; i per ço *en Jesucrist i per Jesucrist* l'òrgan de la glori-
ficació divina és perfecte: es dona una glòria infinita al Déu infinit.

És evidentíssim, doncs, que si Jesucrist podia donar al Pare una glòria
adequada a la seva Majestat, també podia donar una satisfacció amplíssima
pels homes. Solament calia, suposada l'oblació sacerdotal del Redemptor, que
el Cor misericordiós i perdonador del Pare la volgués acceptar; de la qual
cosa no ens és pas permès dubtar-ne, puix està escrit en l'Evangeli: *Sic enim
Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret* (53), i en la se-
gona carta als de Corint: *Eum [Christum] qui peccatum non noverat, pro
nobis [Deus] peccatum fecit, ut nos efficeremur iustitia Dei in ipso* (54),
i arreu de la Sagrada Escripura, on se'ns parla de l'Encarnació del Verb, és
sempre dins l'economia actual de la Redempció.

Altrament ja coneixem la bona voluntat amb què Jesucrist s'abraçà amb
el càrrec de Redemptor dels homes, des del començ de la seva existència hu-
mana. És cert que no eren necessàries cap de les seves penes per a pagar el
preu de la nostra salut. Ell era Déu, i la menys significativa de les seves
accions, el més lleuger batec del seu Cor diví, una sola pregària alçada al cel
per amor nostre revestia una dignitat infinita, i, per tant, pagava ben am-
plament la nostra benaurança eterna. Emperò el seu amor que per ésser diví
solia palesar-se amb generositats pròpies de Déu i essent humà havia de co-
ronar-se de sacrifici i de dolor, com és llei dels cors que estimen, *proposito
sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta* (55). D'altra banda Je-
sucrist veia el pecat tot sencer, talment com mai no l'ha pogut veure cap
intelligència criada amb tota la lletjor de la seva vilesa, amb tota l'extensió
del seu imperi, en tota la fellonia de la seva oposició directa a Déu; per això
volia Ell que les seves sofrències palesessin als ulls del món la gravetat d'un
crim que no es perdona sinó amb la mort de l'Unigènit, per tal que la veu
de la sang desvetllés el lliure albir de l'home ensopit per a tot allò que sig-
nifica esiórc i abregació. Heus aquí per què la nostra reconciliació amb la
Santedat divina no es consumà sinó amb aquell diluvi de penes externes i
internes que constituïren la passió i mort dolorosíssimes del Redemptor; heus
aquí també el camí pel qual la *mediació ontològica* de Jesucrist esdevingué
ensems *mediació moral* (56).

III) *Glòria de Jesucrist*. — Nostre Salvador adorable, doncs, de Cria-
dor es féu criatura, de llum i encís dels cels que era es rebaixà a esdevenir

(53) Ioh., 3. 16.

(54) 2 Cor., 5. 21.

(55) Rupertus i algun teòleg contemporani (Ramiere i d'altres) interpreten el *pro-
posito*... dient que la Trinitat oferí a Jesucrist l'elecció entre el sacerdoti ple de glòria de
Moisés, Aaró... i el sacerdoti sagnant del Calvari. Formós argument seria de la bonesa
del Cor de Jesús. Vegeu els comentaristes a Hebr. 12, 2.

(56) Aïrals denominacions poden veure's explicades en la th. 46 de l'obra *De Verbo
Incarnato* del Card. FRANZELIN, S. J.

objecte de llàgrimes i de compassió, fent-se *pecat i maledicció* (57) per amor de nosaltres i també d'una manera principalíssima pel zel de la glòria de Déu. Talment ho manifestà Jesucrist als seus deixebles a l'hora que anava a lliurar la seva humanitat santíssima als dols i patiments de la seva Passió: *Sed ut cognoscat mundus quia diligo Patrem,... surgite, eamus hinc* (58). Què deu ésser, doncs, Jesucrist davant son Pare amorosíssim?

Confessem de bona gana la nostra insuficiència per capir-ho plenament; d'aquest amor infinit i inefable sols podem assolir-ne una idea minsa i obscurida; i àdhuc aqueixa poqueta cosa que coneixem i sentim els cristians de l'amor del Pare a Jesucrist, la ploma no té trets prou lluminosos i roents per traduir-ho... Emperò entenem que tampoc no hem de resignar-nos a passar per alt un tema de tanta glòria per al nostre estimadíssim Redemptor. Entrem, doncs, en aquest estudi començant per unes breus reflexions sobre el caràcter que revesteix el Verb encarnat de *Mitjancer ontològic*, amb el ben entès que la realitat ultrapassa immensament allò que pot capir l'home amb la intel·ligència i amb el cor.

Estem persuadits que en la vida humana hi ha escenes corprenedores que ens fan entreveure quelcom de les afeccions del Pare celestial davant la Humanitat santa de Jesucrist, i més ben dit encara: davant Jesucrist-home. I que no se'ns faci retret que per establir doctrines teològiques demanem auxili als sentiments del cor humà. L'univers de les coses criades no és pas solament el fruit d'una Intel·ligència, sinó que ho és també d'un Amor; per capir, doncs, plenament aquesta obra de la Bonesa divina no n'hi ha prou de la llum de l'enteniment, cal escoltar també els batecs del cor. La separació violenta i antinadiua d'ambdues forces ens podria donar, com a màxim, una visió fragmentària de les coses, bo i arriscant-nos de perdre el camí d'ascensió difícil; emperò l'ordenació jeràrquica de les nostres facultats ens disposa a poder estudiar en la imatge de Déu, que és l'home, les magnificències i perfeccions de l'original excels i infinit.

Prenem, doncs, una escena encisadora, però mil voltes contada en la història dels amors maternals. Contemplem una mare de cor tendrívul i estimador. És una gran senyora, té bona munió de servents que es desviuen per obeir els seus preceptes, endevinar les seves voluntats i realitzar els seus capricis,... no gens menys ella de les seves pròpies mans ha volgut preparar la cambra que donarà estatge al fill que porta en el seu si... Tot ho ha disposat per ella mateixa amb cura i sollicitud admirable, àdhuc en les minúcies més insignificants hi ha posat tot el seu esment i diligència... Qui no conegués els camins de l'amor maternal es figuraria que el cor d'aquella gran senyora es detura en aquells objectes; la cambra, el bressol, el parament,... tots

(57) Vegeu el que aquests mots signifiquen en l'obra de Franzelin, 503, n 1 (ed. 1902).

(58) Ioh. 14, 31.

són objectes de preu i es mereixen el bon apreci del que coneix el valor llur... però la bona veritat que el cor de mare va molt més enllà d'aquelles coses. Si alguna afició les hi porta, és perquè li parlen de son fill; si quelcom d'amor ha posat en elles, és perquè el cor li diu que seran coses estimades pel nadó esperat.

Pujant ara del cor de mare al cor paternal de Déu tenim raó d'afirmar que quan Ell criava l'univers per l'home i obria les fontanes i donava perfum a les flors i fruit als arbres, baldament Déu estimés aquestes coses (puix la fecunditat de l'amor és qui ha donat la vida als éssers), en el fons no estimava més que a l'home (59). Així, a l'hora que Déu pintava de colors l'albada, i omplia de clarícies el cel, en res no pensava tant com en el goig amb què l'home, la criatura de les seves predileccions, esplaiaria en l'atzur les seves mirades; i si les coses materials haguessin pogut preguntar a Déu el perquè de la magnificència amb què eren embellides haurien tingut de resposta que: eren ordenades a l'home estimat del Cor de Déu.

Des del moment, doncs, que Déu havia determinat d'aplegar tots els elements de la naturalesa criada en la Humanitat santa que el Verb havia d'assumir en unitat de Persona, no és veritat que tot l'amor que portava a l'univers, d'alguna manera s'havia de dirigir vers la Humanitat de l'*Emmanuel*? I talment com una mare en tots els objectes hi veu son fill i a tots els estima en son fill, talment com Déu a l'albada de la creació totes les coses les estimava per l'home, així també un cop decretada l'Encarnació del Verb, Déu davant l'univers creat no hi veu — permeteu-me la gosadia d'expressió — altra cosa que la Humanitat santa de Jesucrist, i per això tot ho estimaria en el *Déu-home* i per aquest *Déu-home*, i com a conseqüència tot ho ordenaria a glòria i servei d'aquest *Déu-home*.

El temps no ens permet de contemplar l'Esperit de Déu, la *Virtus Altissimi* (60) com agombola tot el més valuós que inclou la naturalesa per bastir la Humanitat santa de l'*Emmanuel*, del Fill estimat (61), de l'Unigènit (62), de Jesucrist qui és la resplendor de la glòria del Pare i la figura de la seva substància (63), la imatge del Déu invisible i primogènit de tot lo criat (64), d'aquell Home-Déu en el qual fa estada la plenitud de la Divinitat corporalment (65) i el qual té amb el Pare un mateix regne (66), un

(59) Sant Tomàs ensenya que Déu ama les criatures irracionals *amore concupiscentiae* (I, q. 20, a. 2, ad 3).

(60) Lc. 1, 35.

(61) Mt. 3, 17.

(62) Ioh. 3, 16.

(63) Hebr. 1, 3.

(64) Col. 1, 15.

(65) Col. 5, 9.

(66) Eph. 5, 5.

mateix soli (67), una mateixa claredat (68), d'Aquell, finalment, de qui ens diu l'Apocalipsi que és l'alfa i l'omega, el principi i la fi de totes les coses (69),... emperò una afirmació volem remarcar que queda legitimada per l'amor de predilecció immensa que Déu té a la humanitat de Jesucrist per damunt de les coses criades. A mi em sembla que si demanéssim a Déu Pare una definició de l'univers creat, no en trobaria cap de tan dolça al seu Cor amorosíssim com la que més clarament palesés la subordinació de totes les coses a Jesucrist, el qual com a home és la síntesi més perfecta i el coronament més esplèndid de la creació sencera. Escoltem aquesta mateixa doctrina de llavis de Sant Francesc de Sales: "Com sia que tota voluntat ben ordenada que estima alguns objectes, s'estima més d'entre tots el més amable, es veu clarament que la divina Providència, tot constituint el seu designi eternal de totes les coses que havia de produir, va voler primerament i va estimar amb una predilecció ben excelsa l'objecte més estimable pel seu Cor que és la Humanitat santa de Jesucrist i després a quiscuna de les criatures segons que pertanyen més o menys al servei, honra i glòria del Senyor. D'on esdevé que tot fou format per aquest Home diví qui s'anomena el Primogènit de tota criatura... No es planta el cep sinó pel raïm; i a tot arreu el fruit és el que primer s'estima i el que es cerca principalment, baldament les fulles i les flors vagin davant en la producció. Per això el nostre Salvador fou el primer en l'intent diví i en el projecte eternal que formà la divina Providència en ordre a la producció de les criatures, i en ordre a aquest fruit saborosíssim fou plantat el cep de la humanitat" (70).

Aquesta ordenació jeràrquica de l'amor, tan raonable i tan conforme a les exigències d'un Cor paternal, és en síntesi el contingut del gran Misteri, la realització del qual descriu l'Apòstol en la carta als Colossenses: *Quoniam in ipso [en Jesucrist a qui en quant home l'anomena: primogenitus omnis creaturae] condita sunt universa in caelis, et [super - ἐν τῆς γῆς] in terra, visibilia, et invisibilia, sive throni, sive dominationes, sive principatus, sive potestates: omnia per ipsum, et in ipso [εἰς αὐτόν... = in ipsum] creata sunt: et ipse est ante omnes, et omnia in ipso constant... ut sit in omnibus ipse primatum tenens quia in ipso complacuit [a Déu], omnem plenitudinem inhabitare: et per eum reconciliare omnia [ennoblint-les totes les coses i dirigint-les] in ipsum, pacificans per sanguinem crucis eius, sive quae [super] in terris, sive quae in caelis sunt* (71). Heus aquí un formós comentari i una interpretació autèntica de l'INSTAURARE OMNIA IN CHRISTO, tot gloriós per a Jesucrist, la qual cosa tingué el seu acompliment quan Déu palesà el vigor

(67) Hebr. 1, 13; Apoc. 22, 1-3.

(68) Apoc. 21, 23.

(69) Apoc. 22, 13.

(70) Pràctica de l'amor de Déu, 2, 5.

(71) Col. 1, 16-20.

de son poder que *operatus est in Christo, suscitans illum a mortuis, et constituens ad dexteram suam in caelestibus: supra omnem principatum, et potestatem, et virtutem, et dominationem, et omne nomen, quod nominatur non solum in hoc saeculo, sed etiam in futuro. Et omnia subiecit sub pedibus eius* (72).

Heus aquí breument descrita la immensa glòria de Crist, l'exaltació del seu Nom sobre els cels i la terra, talment com calia a la dignitat excelsa de l'Unigènit del Pare encarnat i fet home per soldar la creació amb el Criador, talment també com s'ho havia merescut per la bona voluntat amb què s'havia ofert a la restauració de la glòria divina malvestada per la prevaricació de les criatures. Cabalment aquesta glòria Jesucrist la demanava com a premi del seu zel en la seva oració sacerdotal, amb la qual esdevenia exemplar perfecte dels predestinats: *Ego te clarificavi super terram: opus consummavi, quod dedisti mihi ut faciam: et nunc clarifica me tu Pater apud te ipsum,...* (73); és per això que en la Sagrada Escriptura es parla tan sovint de la glorificació de Jesucrist com d'una corona i mercè donada a ses humiliacions i patiments. *Humiliavit semetipsum — ens diu Sant Pau — factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod et Deus exaltavit illum, et donavit illi nomen, quod est super omne nomen: ut in nomine Iesu omne genu flectatur caelestium, terrestrium et infernorum: et omnis lingua confiteatur, quia Dominus Iesus Christus in gloria est Dei Patris* (74); i també en altre passatge: *Eum autem, qui modico quam angeli minoratus est, videmus Iesum, propter passionem mortis, gloria et honore coronatum* (75). En el mateix sentit Sant Lluç posa en llavis de Jesucrist aquelles paraules: *Nonne haec oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam?* (76) Finalment així ho canten també els predestinats dalt del cel: *Dignus est agnus, qui occisus est, accipere virtutem, et divinitatem, et sapientiam, et fortitudinem, et honorem, et gloriam, et benedictionem* (77).

No volem passar per alt — abans de deixar aquest punt — una qüestió interessantíssima que tal vegada s'haurà acudit al lector bo i sentint parlar a l'Apòstol amb mots tan decisius i magnífics d'allò que podríem anomenar *la primogenitura de Crist*. És compatible aquesta primogenitura de *Jesucrist-home* en la idea de Déu, amb tants d'altres testimonis de l'Escriptura i amb tants documents patristics, que ensenyen expressament i clara que l'Unigènit del Pare *propter nos homines et propter nostram salutem descendit de caelis?*

(72) Eph. 1, 19-22.

(73) Ioh. 17, 4 ss.

(74) Phil. 2, 8-11.

(75) Hebr. 2, 9.

(76) Lc. 24, 26.

(77) Apoc. 5, 12. Que així ho ha entès sempre l'Església és imnegable; per convèncer-se'n n'hi ha prou de consultar els testimonis dels Pares; com és ara Sant Basili (PG, 29, 694), Sant Crisòstom (PG, 62, 235), Sant Agustí (PL, 35, 1903; 42, 747).

Què cal pensar de l'Encarnació del Verb? Aquesta glòria immensa de nostre Redemptor adorable ¿fou la realització en la plenitud dels temps d'un decret etern i absolut florit en el cor de Déu per *ajuntar-se* la creació sencera, o fou sols una solució, encara que magnífica, ideada per a la restauració de l'home caigut? En altres mots: ¿El pecat d'Adam fou — diguem-ho així — el camí de la nostra grandesa i de la dignificació divinitzadora de l'univers creat o fou sols el motiu que a l'Encarnació s'ajuntés el sacerdocí sagnant de Crist? Molts són els teòlegs després d'Escotus que, seguint les petjades d'alguns Pares, ensenyen que l'Encarnació fou efecte d'un decret absolut de la *mediació ontològica de Crist* antecedent al pecat d'Adam previst *ab aeterno*, i en aquest sentit interpreten el text de la carta de Sant Pau als Colossenses que acabem d'esmentar (78), i també alguns altres passatges escripturístics força significatius.

L'Església res no ha definit en aquest punt, i de consegüent cadascun dels cristians és lliure de donar a la revelació de l'Apòstol la interpretació que a ell li sembli més completa i acabada; però és evident que una volta decretada l'Encarnació del Verb — antecedentment o consegüent a la previsió eterna de les prevaricacions humanes — Jesucrist havia d'ésser el llaç d'unió de cels i terra, i aquest és el fonament de la seva reialesa i de la seva glòria.

III

"CAPUT CORPORIS ECCLESIAE"

La declaració que l'Apòstol Sant Pau acaba de fer-nos del *Misteri de Crist* ens ha fet entreveure quelcom de la immensa glòria del Redemptor i el seu significat altíssim en l'univers. Aital glòria ja era de preveure per la dignitat ontològica i moral d'aquest compost inefable de divinitat i humanitat qui és el Verb de Déu fet home. La humanitat santa de l'Emmanuel mera-

(78) Cal confessar que els textos en qüestió no destruïrien per res les visions de l'Apòstol (car en la paraula de Déu no hi ha contradicció) ni minvarien per res llur magnificència; car en la revelació del *Misteri*, o sigui de l'*exaltació de Crist*, fou Sant Pau qui rebé del cel una comprensió més perfecta. La seva autoritat, doncs, és decisiva. Ara bé: Sant Pau diu que totes les coses foren creades *siç aórov, per Jesucrist*. Si, doncs, parla de Jesucrist *com a Déu*, s'ha d'explicar perquè tot fou criat pel Verb; si parla de Jesucrist *com a home*. Escotus ha provat la seva tesi. Però aleshores, ¿com s'haurien d'entendre els testimonis de l'Escriptura que parlen de l'Encarnació com d'una obra encaminada de soca a rel a la nostra salut? La resposta és fàcil: Recordem l'exemple d'aquella mare qui prepara la cambra per al seu fill. No és un cas isolat que la mare sacrifiqui — diguem-ho així — el seu fill al bon ordre de tot el parament, per tal que la cambra servi el màximum d'esplendor i de bellesa. Preguntem ara: És que ha canviat l'orientació del cor de la mare? És que ordena el seu fill als objectes tan curiosament atesos, o bé els objectes al seu fill? La solució és evident. El cor de la mare estima sobre totes les coses el seu fill; heus aquí

vellament afisonada en la sina de la Mare-Verge per obra de l'Esperit Sant, era l'obra mestra del Criador, l'objecte de les seves predileccions des de l'hora que havia estat destinada a la unió personal amb el Verò *per quem omnia facta sunt*; era, doncs, convenientíssim que el Pare celestial glorifiqués, sobre tot el creat, a Jesucrist en el qual es soldava l'òrbita grandiosa de la creació que ix de Déu i torna a Déu i pel qual s'era reconciliada la humanitat prevaricadora amb la santedat divina.

Emperò, com dèiem fa una estona, aquest disegni sobirà que en tota la seva amplitud abraça cels i terra, en la seva realització al món dels homes revesteix un aspecte característic, divinalment encisador i tot gloriós per a nosaltres. És cabalment allò queensem declarar ara amb la major brevetat possible.

Al lector li plaurà de llegir en el propi Sant Pau aquest novell aspecte del *Misteri*. Per això havem escollit un passatge del capítol tercer de la carta *Ad Ephesios* que respon plenament al nostre objecte, sobretot si tenim ben presents unes paraules que ha deixat escrites en el capítol segon de la mateixa carta (79), on ens ve a dir que Jesucrist amb la seva Passió i Mort féu de tots els pobles de la terra *un sol home novell* — que és precisament el que després anomenarem: *Jesucrist Místic* — fent les paus d'uns pobles amb altres i les de tots amb Déu en un sol cos, ço és: *el Cos místic de Jesucrist*. Heus aquí el testimoni a què ens referim: *Si tamen audistis dispensationem gratiae Dei, quae data est mihi in vobis: quoniam secundum revelationem notum mihi factum est sacramentum* [en grec: *μυστήριον*], *sicut supra scripsi in brevi: quod aliis generationibus non est agnitum filiis hominum, sicuti nunc revelatum est Apostolis eius et Prophetis in spiritu* (80). Fins aquí tenim només consignada la revelació del *Misteri*, i el coneixement especialíssim que en té l'Apòstol; mes no sabem encara el contingut del *secret de Déu*. Ho explica a continuació el mateix Sant Pau: *Gentes esse coheredes, et concorporales, et comparticipes promissionis eius in Christo Iesu per Evangelium* (81).

per què vigila amb sollicitud incansable, àdhuc amb algun sacrifici de part del seu nadó amat, per tot allò que ha de contribuir poc o molt al benestar definitiu. Quelcom, doncs, de semblant hauria passat en el decret de la Redempció obrada per Crist *La mediació ontològica* del Verb encarnat, tota gloriosa per a Jesucrist, era una cosa absclnta, planejada des de tota l'eternitat, *antecedenter* (com diuen els teòlegs) a la previsió del pecat d'Adam. L'home de part seva trossejà amb la seva prevaricació els ideals de Déu, de merèixer de participar al regne de Crist; per això Jesucrist, el dia de la seva exaltació, pujaria a la glòria sense ni un tan sols dels seus germans de sang i de llinatge?... Amb tot i això la Santedat de Déu trobava dificultats en la reconciliació. Fou aleshores que Déu *esimà* tant el món que lliurà el seu Unigènit... però àdhuc en aquesta dignació infinita i amor immens que Déu ens tingué a nosaltres, Jesucrist no perdé mai la primacia de l'amor del Pare. El Pare celestial ens ha estimat verament, però *in Christo* i *in Christum*.

(79) Eph. 2, 15-16. Vegeu des del verset 14 a l'acabament del capítol.

(80) Eph. 3, 2-5. Vegeu Rom. 16, 25-26; Col. 1, 25-27.

(81) Eph. 3, 6. *Que els gentils són cohereds* [juntament amb els jueus] i *concorporis* [ço és: membres, tot d'una amb els jueus, d'aquest *un sol cos* i d'aquest *un sol home novell*

El passatge esmentat és claríssim i sols queda per interpretar la fórmula *in Christo Iesu*, que sembla feta a posta per parlar del Misteri i que l'Apòstol la fa servir arreu de ses cartes (82), sense cap mena de declaració, com una fórmula consagrada, el sentit de la qual no pot ignorar cap cristià. La noció plena i comprensiva d'aital expressió, que ha esdevingut clàssica del llenguatge catequístic, la tindrà el lector quan s'hagi feta familiar la doctrina del *Cos Místic de Jesucrist*; però ens cal fer sobre ella alguna breu reflexió.

És evident que aital fórmula *In Christo Iesu* de Sant Pau té una relació ben íntima amb aquelles altres expressions evangèliques que Sant Joan va recollir de llavis de Jesucrist, amb les quals el diví Mestre exhortava als apòstols i deixebles a *viure en ell* (83). Prescindint de minúcies i de matisos de significació (que s'endevinen fàcilment pel context), podem afirmar que són la mateixa fórmula, amb la sola diferència que Jesucrist parlant d'ell mateix deia: *Viviu en Mi*, i Sant Pau escrivia parlant de Jesús: *Viviu in Christo Iesu*.

Doncs bé; aitals formulismes consideren el *Crist* com un element en el qual creix i es desplega la vida i acció del cristià. Per això la trobem en Sant Joan en virtut de l'allegoria de la vinya (84), i en Sant Pau, degut principalment a la seva doctrina del *Cos Místic*; tot això, com veurem, són declaracions més o menys explícites d'una mateixa realitat sobrenatural, tota misteriosa i excel·lentíssima. Escoltem què ensenya el ja conegut autor de *La Théologie de saint Paul*: "En virtut de la teoria del *Cos Místic* nosaltres fem part integrant del *Crist*, nosaltres ens revestim de *Crist*, som sepultats *en Crist*; el *Crist* és *en nosaltres* i nosaltres som *en Crist*. Tal és el sentit ordinari i, per dir-ho així, tècnic de la fórmula *In Christo Iesu* en Sant Pau, més que més quan l'Apòstol parla de la vida sobrenatural del cristià i de la unió dels cristians ells amb ells."

Val a dir que aquell novell aspecte del *Misteri* és tot nostre; és pregonaument gloriós per a Jesucrist, però també ho és per a nosaltres: car és el fonament de la nostra grandesa i de les transformacions prodigioses que la

que Jesucrist constituí amb la seva Passió i Mort] i *co-participants de la promesa* [feta a Abraham, i en ell a tota la seva semença, d'un Redemptor i Messias] en *Crist Jesús per l'Evangeli*. La mateixa afirmació en Col. 3, 9-12; Gal. 3-28. Vegeu I Cor. 12, 12.

(82) La trobem en totes, excepció feta de la d'*Ad Titum*. Nosaltres en la interpretació hem seguit el P. PRAT.

(83) Quan Jesús prometé l'Eucaristia: *qui manducat meam carnem... IN ME manet* (6, 56).

Parlant Jesús de l'adveniment de l'Esperit Sant: *In illo die vos cognoscetis quia... vos IN ME* (14, 20).

En l'allegoria de la vinya: *Manete IN ME... nisi IN ME manseritis... qui manet IN ME...* (15, 4-7).

En l'oració sacerdotal Jesús prega anàlogament al Pare que: *ipsi IN NOBIS unum sint* (17, 21).

(84) Ioh. 15. Aquí podria adduir-se també la doctrina de Sant Pere quan ensenya que els fidels són com carreus vius bastits *en Jesucrist*, o sobre Jesucrist (I Petr. 2, 4-8).

gràcia opera en els cristians. Més direm encara: bo i considerant l'amplitud que li atribueix l'Apòstol, tenim la ferma convicció que tot el que es pugui ensenyar en Teologia i en Ascètica sobre la vida sobrenatural dels cristians, sobre la vida de la gràcia, prescindint del *Misteri*, poden ésser coses certes i de relativa eficàcia en la formació del poble fidel,... però sempre seran només que veritats parcials,... mancades de la comprensió plena de l'ideal de Déu sobre nosaltres. Cal, doncs, estudiar-lo a fons, i d'intentar de penetrar-lo tan endins que puguem assimilar-lo a la nostra vida ordinària, a semblança dels primitius cristians que vivien la vida del *Misteri de Crist* (85).

Mes heus aquí que, mentre la primera noció del *Misteri* d'INSTAURARE OMNIA IN CHRISTO no era altra cosa que la interpretació clara i grandiosa d'allò que ja endevinava la nostra pensa davant l'adorabilíssima i excel·lentíssima persona de Jesucrist,... la segona definició i els mots i fórmules escrípturístiques que la declaren, ens han deixat en una confusió turmentadora. Albirem quelcom de la seva transcendència, comprenem el deure sagrat d'estudiar-lo,... mes, tal vegada, des del primer moment haurem desconfiat d'assolir-ne el coneixement desitjat. Emperò no hi ha dubte que les prèdiques de l'Apòstol sobre aquesta matèria, tan sovintejades i dirigides a esglésies tan nombroses i diverses, ens agullonen poderosament a escometre'n l'estudi, sobretot d'ençà que sabem que en el *Misteri* hi són inclosos *omnes thesauri sapientiae et scientiae* (86), baldament sigui una cosa certa que per una intel·ligència profitosa i fecunda en obres sobrenaturals freturem de l'auxili del cel; que per això Sant Pau després de l'evangelització del *Misteri* flecteix genolls davant la Majestat de Déu, a fi que en doni la seva intel·ligència als seus deixebles (87). Nosaltres confiem que no ha de mancar-nos aquest auxili diví, i per això creiem que tots els cristians hauríem d'empendre aitals estudis amb tot entusiasme, talment com ho exhortava el mateix evangelitzador de la doctrina del *Cos Místic de Crist*.

Dos elements conté la Revelació: Primer, la vocació dels gentils a la fe; segon, aquesta unió, o més ben dit: *unitat* misteriosa d'uns cristians amb altres i de tots amb la Persona adorable de Jesucrist; unitat verament meravellosa i que ben segur que no té pariona en la unió d'un home amb un altre home.

El primer element, que és la vocació dels gentils tot d'una amb els jueus a fer-se propis els fruits de la promesa, no té dificultat d'interpretació. La immensa majoria dels cristians, que no són pas descendents del poble jueu,

(85) Les fites que naturalment ens imposa l'intent d'encabir el nostre estudi en els ANALECTA ens obliguen a concretar-nos a una síntesis doctrinal del *Misteri*. L'única cosa, doncs, a què podem aspirar és a encendre en el cor dels lectors una set, ben beneficiosa per a l'ànima, de conèixer a fons una revelació de tanta transcendència per a l'avenc espiritual.

(86) Col. 2, 3.

(87) Eph. 3, 14-19.

són la realització del disegni concebut per Déu des de tota l'eternitat, que el diví Mestre declarava quan deia: *Sunt multae oves quae non sunt ex hoc ovili, quas oportet me adducere*. El clos i mur de divisió que tancava a fora del regne d'Abraham els pobles del gentilisme fou enrunat pel torrent de sang divina que davallà del Calvari. *Aliquando vos Gentes in carne* — escrivia Sant Pau als gentils — *... quia eratis illo in tempore sine Christo... et sine Deo in hoc mundo. Nunc autem in Christo Iesu vos, qui aliquando eratis longe, facti estis prope in sanguine Christi. Ipse enim est pax nostra, qui fecit utraque unum, et medium parietem maceriae solvens, inimicitias in carne sua: legem mandatorum evacuans, ut duos condat in semetipso in unum novum hominem, faciens pacem, et reconciliet ambos in uno corpore, Deo per crucem, interficiens inimicitias in semetipso* (88). Heus aquí la interpretació autèntica d'aquells mots enigmàtics del Mestre: *Et ego, si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum* (89); per això, un cop fou obrada la Redempció, Jesucrist comunicà als missatgers de l'Evangeli una missió universalíssima sense fites ni restriccions: *Dato est mihi omnis potestas in caelo et in terra: euntes ergo [in mundum] docete omnes gentes [praedicate Evangelium omni creaturae] baptizantes eos in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti: docentes eos servare quaecumque mandavi vobis* (90)... *qui crediderit, et baptizatus fuerit, salvus erit: qui vero non crediderit, condemnabitur...* (91). *Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi* (92).

Fins aquí la resposta de l'Apòstol no té dificultat. La part més desconeguda i difícil d'interpretar és el segon element de la Revelació, i de consegüent cal estudiar-la amb la major cura i esment.

Està clar que es parla d'una unió molt íntima dels cristians amb Jesucrist, emperò ¿és una realitat el que aitals mots revelen, o és que s'han de pendre com expressions piadoses dictades per un entusiasme retòric que arriba a l'exageració? És el que ara anem a declarar a mida de les nostres forces; cabalment el desig de facilitar llur interpretació als fidels qui volen entregar-se a la lliçó de la Sagrada Escriptura és el que ens ha decidit a publicar aquest senzill estudi.

Dèiem abans que, segons el disegni de Déu revelat en el *Misteri*, de la unió *espiritual* de Jesucrist i els seus fidels n'ha de brollar un *sol cos* comunament dit: *Cos místic de Jesucrist*, o bé un *sol home novell* que els teòlegs contemporanis anomenen: *Jesucrist Místic*.

Aital expressió sorprenent i enigmàtica de *Jesucrist Místic* no es troba

(88) Eph. 2, 11-16.

(89) Ioh. 12, 32.

(90) Mt. 28, 18-19. Vegeu Mc. 16, 15.

(91) Mc. 16, 16.

(92) Mt. 28, 20.

pas formulada en les cartes de Sant Pau; la Teologia cristiana l'ha ideada modelant-la damunt l'expressió misteriosa de l'Apòstol: *Misteri de Crist*. Altrament, val a dir que si el mot *Jesucrist Místic* no apareix pas enlloc dels escrits de Sant Pau, la realitat de la significació sí que s'hi troba descrita amb tota la seva bellesa i magnificència. L'Apòstol diu senzillament: *Crist, el Crist*, però en les seves cartes la paraula *Crist* té dos significats ben diferents, que cal distingir sempre si volem capir tot l'abast dels seus ensenyaments (93).

Primera accepció: EL CRIST vol dir el JESUCRIST PERSONAL.

El significat més planer de la paraula *Jesucrist*, el que té gairebé sempre en els Evangelis i també podríem dir l'únic sentit conegut de bona pila de cristians, és el del *Crist personal*, ço és: el fill de la Verge Maria quant a home i quant a Déu Unigènit de l'Etern Pare. Aquest *Jesucrist* és el Verb que existia des de tota l'eternitat en forma i substància igual al Pare (94), *Déu de Déu, Llum de Llum, Déu vertader de Déu vertader*, el qual, arribada la plenitud del temps, fou concebut per obra de l'Esperit Sant en les entranyes de Maria Verge, nasqué a Betlem de Judà; patí sota el poder de Ponç Pilat, fou crucificat, mort i sepultat, davallà als inferns, ressuscità el tercer dia d'entre els morts, i se'n pujà al cel, on està assegut a la dreta del Pare, car a Déu li plagué de donar-li un nom que és sobre tot altre nom, a fi que davant d'aqueix nom flecteixin genolls els cels, la terra i els abismes (95).

Segona accepció: EL CRIST vol dir de vegades el JESUCRIST MÍSTIC.

A l'enfront d'aquest *Jesucrist personal* trobem en les cartes de l'Apòstol una altra accepció de la paraula: *Jesucrist*, que nosaltres, per distingir-la de la primera, l'havem traduïda dient simplement: *Jesucrist Místic*. Talment com el *Jesucrist personal* de qui ens parla l'Evangelí i a qui estimen els cristians, és el compost inefable i excel·lentíssim del Verb de Déu i la naturalesa humana meravellosament fisonada per obra de l'Esperit Sant en la sina virginal de Maria, units en una sola persona divina, així el *Jesucrist Místic* brolla de la unió de Jesús i de tota l'Església en una unitat de persona, no física com la del *Jesucrist personal*, però tampoc purament moral i de col·lectivitat, com ho són les societats humanes: car podem ben dir que *Jesucrist* i l'Església constitueixen una sola persona *espiritual* i excel·lentíssima amb vida pròpia, l'ànima de la qual és l'Esperit Sant. Aquest és l'un home novell de la carta als d'Efès que generalment l'Apòstol anomena *Jesucrist*.

Sant Agustí, emprant la manera d'enraonar de l'Apòstol, exclama amb joia indescriptible: "Donem gràcies a Déu, ja que no sols hem estat fets *cristians*, sinó el mateix *Crist*... Meravellem-nos, siguem plens d'alegria,... esde-

(93) Vegeu *El Cristo Místico, Acad. de Teol. del Col. de S. Ignacio* (Sarrià, 1922-23).

(94) *Phil.* 2, 6.

(95) *Phil.* 2, 10.

venim *el Crist!* Car si Jesucrist és la testa [del *Cos Místic*, de l'Església] nosaltres som els membres; d'Ell i de nosaltres [n'esdevé] un sol Crist, *un sol home novell!*" (96).

Per justificar les expressions agosarades del savi Doctor de l'Església, el Sant Bisbe d'Hipona, n'hi haurà prou d'espigolar arreu de les cartes aquells passatges que no tenen interpretació possible fora el dogma de la nostra incorporació *mística* a Jesucrist. Quan Sant Pau escriu als de Corint que llurs cosos són *membres de Crist* (97), que ells constitueixen el *Cos de Crist* (98), quan assegura als Romans que, a faisyó de membres, formen *un sol Cos en Crist* (99), en el qual — com diu als Colossenses — *ja no hi ha jueu, ni gentil, servent ni lliure, perquè en tots està Crist i tot ho és Crist* (100), quan sorprèn als Gàlates amb la dita que els engendra novament per l'Evangeli fins i tant que *Jesucrist sigui format en ells* (101), és evident que l'Apòstol no es refereix al *Jesucrist personal* fet home en les entranyes de la Verge, sinó a aquest altre *Jesucrist* que havem anomenat: *Jesucrist Místic*. Altrament el cos de Jesucrist Fill unigènit de Déu i de la sempre Verge Maria, després que és sortit gloriós i triomfant del sant sepulcre el dia de la Resurrecció, no ha de tenir nova creixença ni ulterior desenrotllament,... ensems que el *Cos de Jesucrist Místic* és l'obra dels segles; ha de créixer i desenrotllar-se a través de les generacions fins a assolir l'estatura d'*home perfecte* segons els designis de la Providència sobirana (102).

Altrament aquesta vida del *Cos místic* plau tant a Jesucrist, que per ella donà la seva vida humana, empenyorà — per dir-ho així — la dignitat i vàlua de la seva vida divina, i finalment prengué per a nodriment d'aquesta vida misteriosa, la vida eucarística. Els Apòstols i Profetes, els evangelistes i els sacerdots són tots escollits providencialment per a treballar en la conservació i augment d'aquesta vida prodigi, en l'*edificació del Cos de Jesucrist* (103), com escriu Sant Pau; obra que no tindrà termini ni descans fins que l'Església sigui arribada a l'*edat de la plenitud de Crist* (104).

Què és, doncs, el *Jesucrist Místic*? — El Jesucrist Místic, com ja hem indicat, és la persona espiritual misteriosa, però realíssima, constituïda pel *Jesucrist personal* com a *Cap* i l'Església com a *Cos*, animats pel mateix Esperit el qual fa davallar la gràcia per Jesucrist i de Jesucrist a quiscun dels cristians que són els membres del *Cos Místic*.

(96) *PL*, 35, 1568.

(97) I Cor. 10, 15.

(98) I Cor. 2, 27.

(99) Rom 12, 5.

(100) Col. 3, 11.

(101) Gal 4, 19.

(102) Vegeu Eph. 4, 13.

(103) Eph. 4, 12.

(104) Vegeu D'HERBIGNY, *De Ecclesia*, th. VII.

Aital unitat de Jesucrist i els fidels fou insinuada a l'Apòstol, escollit per a ésser-ne el més gran evangelitzador, el dia mateix de la conversió pel camí de Damasc. Sàul perseguia els cristians, els deixebles d'aquell Jesucrist qui, triomfant i gloriós, era assegut a la dreta de Déu Pare; però la visió celestial formula aquell repte aplanador, dient: *Sàul, Sàul, per què em persegueixes?... Jo sóc Jesucrist a qui tu persegueixes...*

Acabarem aquesta declaració traduint un fragment del Comentari de Corneli a Làpide a aquestes paraules de Jesucrist, les quals han estat sempre l'objecte de les meditacions més inspirades dels escriptors sagrats: "El Crist [ço és: el *Jesucrist Místic*] té la testa al cel, el cos a la terra; car l'Església és el Cos Místic de Crist, els fidels són els seus membres. Sàul no podia perseguir el Crist que està en el cel, per això el perseguia a la terra, ço és, en la persona dels seus fidels. Escolta SANT AGUSTÍ (*Tract. 10. in Ep. S. Ioh.*): "No et pertorbis — diu el Sant — de sentir la veu de la testa clamant des del cel pels seus membres: *Sàul, Sàul, per què em persegueixes?* Anomena perseguidors seus els perseguidors dels seus membres." "El mateix Sant Agustí escriu en altre lloc (*Sermo De Sanctis*): Els membres romanien encara a la terra, la testa clamava des del cel, i no deia: *Per què persegueixes els meus fidels?* sinó: *Per què EM persegueixes?* Tant i tant Jesucrist estima l'Església i els seus fidels... que ha volgut ésser l'esperit llur, l'ànima i la vida llur, com ja ho he predicat altres vegades"... I Sant Bernat (*Serm. De Conversione Sancti Pauli*): "Jesucrist l'escomet amb aquell: *Per què em persegueixes?* Que no és veritat que perseguia a Crist, aquell qui feria els seus membres en la terra? Diem que perseguien a Crist els qui clavaren a la creu el seu Cos santíssim i no direm que el perseguia aquell qui amb fellonia sacrílega es llançava contra el seu Cos que és l'Església?"

Raonaments semblants als que copiem, els ha inspirat també el passatge del cap. 25 de Sant Mateu, on Jesucrist, constituït jutge de vius i de morts, declara feta a ell mateix qualsevol almoïna o injúria que vagi dirigida als pobres. Cap interpretació d'aquest passatge evangèlic no satisfà tan amplament com les que es basen en la doctrina del *Misteri de Crist*. Alguns d'aquests comentaris són d'una riquesa indescriptible; no obstant, havem de renunciar al goig d'adduir-los per no ultrapassar les fites que havem fixades al present estudi; per l'objecte nostre creiem que l'accepció *mística* de la paraula *Jesucrist* en les cartes de l'Apòstol queda ben autoritzada amb els testimonis adduïts.

En arribar a aquest punt, creiem que no havem de passar endavant, sinó endinsar-nos en el coneixement d'aquestes realitats inefables. Estem persuadits que res no podem fer de tan profitós com l'aclarir més i més les idees que acabem d'enunciar, per tal que els fidels que vulguin dedicar-se a l'estudi de les cartes de Sant Pau puguin avançar sense confusions ni obscuritats en

la coneixença de l'economia actual de la Providència en ordre a la vida de la gràcia. D'altra banda tots estem ben persuadits de la transcendència del gran *Misteri* i, de no capir bé la pensa de l'Apòstol, ens veuríem obligats a no poder parlar-ne, si no fos repetint de memòria aquestes fórmules catequístiques que trobem en els llibres de pietat; i això encara que de la sola lliçó de les cartes de Sant Pau hi albirem perspectives grandioses i una font inestroncable d'energia espiritual.

Ja havem dit, moltes vegades, que la unió dels fidels a Crist l'anomenem *unió mística* (105) en el sentit que tota ella és una cosa *misteriosa*, ideada per Déu, que no té pariona en les coses de la naturalesa, i que per això no podem comprendre-la plenament amb la comparació i estudi de les coses que ens rodegen. D'on esdevé que totes aquestes locucions, com és ara: *som membres de Crist, ... som un sol cos en Crist, ... vivim en Crist, ...* i d'altres semblants manllevades a la naturalesa sensible, són forçosament expressions metafòriques, però que responen a una realitat enlairada i inefable. I tant de bo que tots els cristians comprenguéssim i tinguéssim davant els ulls tot el que hi ha de real i vertader en aquest dogma augustíssim de la nostra *incorporació mística a Crist*, de la nostra *unitat* espiritual amb l'Unigènit del Pare.

Quina és, doncs, la realitat del *Misteri*? on està el simbolisme?

Sortosament podem respondre a ambdues preguntes sense afegir nous ensenyaments; sols ens cal reflexionar sobre les doctrines exposades confrontant-les amb les expressions enigmàtiques de l'Apòstol.

1.ª *La realitat del simbolisme.* — La síntesi de la realitat és que Jesucrist és l'*únic mitjancer ontològic i moral* pel qual la vida divina de Déu davalla a quiscun dels fidels qui viuen units espiritualment a Crist per la fe (106). És l'acompliment més absolut i universal del que l'Apòstol escriu a Timoteu: *Unus enim Deus, unus et mediator Dei et hominum homo Christus Iesus qui dedit redemptionem (ἀντίλυτρον) semetipsum pro omnibus.*

És cert que aquella vida divina de la qual Déu frueix per naturalesa, des de la nostra elevació a l'ordre de la gràcia, sobreix del si de la Divinitat per a vivificar sobrenaturalment l'home... emperò el camí, el canal pel qual s'expandeix arreu i es comunica a nostres ànimes bo i divinitzant-les és l'*unus et mediator Dei et hominum*, és l'*homo Christus Iesus*. De manera que la vida que del Pare va al Verb, del Verb es comunica a la humanitat de Crist, i de la Humanitat de Crist i per la Humanitat de Crist davalla a quiscun dels

(105) Si hom desitja una aplicació ulterior de la paraula *unió mística en Crist*, veg. *Biblica*, I (1920), 309-326.

(106) No ens referim a un assentiment fred i purament especulatiu als dogmes evangèlics. La fe en Crist, objecte de les promeses del Redemptor, inclou l'amor, l'esperança i l'observància dels manaments: *Qui non diligit, non novit Deum quoniam Deus caritas est, ... Et haec facient vobis, quia non noverunt Patrem, neque me... Et in hoc scimus quoniam cognovimus eum, si mandata eius observamus.*

cristians que viuen en Crist per la gràcia: *Communicat* — escriu el P. de la Taille — *vitam Pater Filio suam; communicat iis... Christus vitam eandem quam a Patre habet. Aliter tamen et aliter pro conditione terminorum: est enim in Filio vita ex Patre secundum consubstantialitatem; est in nobis vita Filii secundum participationem, qua nos non ad perfectam similitudinem perducit, sed in subordinatum trahit et deficiens sui consortium* (107). Per què “la vida eterna considerada *in termino* és essencialment la mateixa que la vida de la gràcia *in via*, per bé que en sigui la consumació. És diu dels fidels qui ja aquí a la terra posseeixen la vida eterna: “qui verbum meum audit et credit ei qui misit me, *habet vitam aeternam*”, el qui escolta la meua paraula i creu en aquell qui m’ha enviat, *posseeix* la vida eterna (Ioh. 5, 24), “dedit nobis sensum ut cognoscamus verum Deum et simus in vero Filio eius, hic est verus Deus et vita aeterna”, ens ha il·luminat perquè coneguésim el vertader Déu i la vida eterna” (108).

Altrament ja sabem que l’amplitud de la mediació de Jesucrist no té fites: *Nemo venit ad Patrem nisi per me...* (109). *Sine me nihil potestis facere...* (110), i és ben cert que no hi ha cap aspecte de la vida sobrenatural del cristià, dels trets més generals fins als matisos més particulars, que no se’ns presenti en la Sagrada Escriptura com una aplicació de la mediació universal i absoluta de Crist. Si en l’orde natural totes les coses foren fetes pel Verb, *omnia per Ipsum facta sunt* (111), en l’ordre de la naturalesa tot és fet per Crist: *omnia, et nos per Ipsum* (112).

És per Crist que el Pare es resol a redimir (113) i salvar el món... (114), fent les paus i reconciliant-se els cels i la terra per Crist... (115), i Crist ve al món a obrar la Redempció (116), comprant-nos amb la seva sang (117), per l’oblació del seu cos (118), per la sang de la seva creu... (119), i de consegüent, pels seus planys i dolors hem estat salvats (120), i per Crist rebem la redempció i la reconciliació amb Déu (121); ara les enemistats amb la Santetat divina són acabades i estem en pau *ad Deum per Iesum Christum* (122).

(107) *Mysterium Fidei*, Eluc. 36, § 1, sect. 1.

(108) *AST*, 2 (1926), 302.

(109) Ioh. 14, 6.

(110) Ioh. 15, 3...

(111) Ioh. 1, 3.

(112) 1 Cor. 8, 6.

(113) Gal. 4, 4.

(114) Ioh. 3, 17.

(115) Rom. 5, 11; 2 Cor. 5, 18; Col. 1, 20.

(116) Mt. 20, 28.

(117) Eph. 1, 7; Rom. 5, 9; 1 Petr. 1, 18-19; Act. 20, 28; Hebr. 9, 14

(118) Hebr. 10, 5.

(119) Col. 1, 20.

(120) Is. 53, 5.

(121) Rom. 3, 24; Eph. 1, 7; Rom. 5, 11.

(122) Eph. 2, 16; Rom. 5, 1.

Quotquot enim promissiones Dei sunt — podem dir amb l'Apòstol —, in illo est: ideo et per Ipsum Amen Deo ad gloriam nostram (123).

Heus aquí per què les promeses misericordioses de la gràcia són per Crist, com ensenya el Tridentí (124). Per Crist *non posuit nos Deus in iram, sed in acquisitionem salutis* (125), sinó que *praedestinavit nos in adoptionem filiorum* (126). Ningú no es justificarà sinó per Crist (127), però per Crist se'ns justifica gratuïtament (128) i copiosa (129) *per lavacrum regenerationis et renovationis Spiritus* (130), quedant lluny de la ira divina (131), i rebent la gràcia (132), l'abundància de la gràcia *et donationis et iustitiae* (133). Per Crist tenen els Apòstols la missió divina d'evangelitzar els pobles (134), i per Crist tots els fidels tenen accés a Déu (135) i se'ns infon l'Esperit (136). La gràcia regna per Crist (137), i per Crist som superiors a totes les coses (138), fruïm del conscl (139), ens gloriem en Déu (140), i el glorifiquem (141).

Aquesta mediació amplíssima la té Jesucrist perquè Ell és el compost inefable on es reuneixen sense confondre's les prerrogatives de la naturalesa divina i la naturalesa humana, la síntesi del creat i l'increat, el llaç ontològic que uneix cels i terra, i el punt d'unió més íntima de l'home prevaricador i la Santedat divina,... endemés, Jesucrist s'ha guanyada aquesta prerrogativa excelsa amb la seva Passió i Mort dolorosíssimes i, podem dir, la mereix tots els dies expandint i difonent l'Esperit Sant sobre cadascun dels cristians *secundum mensuram donationis Christi* — com diu l'Apòstol (142) — ço és: segons el beneplàcit de Déu en ordre a l'edificació d'aquesta realitat misteriosa que apareix davant el Pare com una Persona única: *Jesucrist*.

2.ª *El simbolisme de la realitat.* — El simbolisme, doncs, està precisament en totes les imatges que es prenguin per a declarar figuradament la realitat de la mediació ontològica i moral de Crist en tota sa grandesa i mag-

- (123) 2 Cor. 1, 20.
- (124) Sess. 6, cap. 16.
- (125) 1 Tess. 5, 9.
- (126) Eph. 1, 5.
- (127) Gal. 2, 16.
- (128) Rom. 5, 9; 3, 24.
- (129) Tit. 3, 5.
- (130) Tit. 3, 5.
- (131) Rom. 5, 9; 3, 25; 1 Joh. 2, 2; 4, 10.
- (132) Rom. 1, 5.
- (133) Rom. 5, 17.
- (134) Rom. 1, 5; 2 Cor. 5, 18.
- (135) Eph. 2, 18; Rom. 5, 1.
- (136) Tit. 3, 5.
- (137) Rom. 5, 21.
- (138) Rom. 5, 1; 8, 37; 1 Cor. 15, 57.
- (139) 2 Cor. 1, 5.
- (140) Rom. 5, 11; 5, 1.
- (141) Rom. 1, 8; 7, 25; 16, 27.
- (142) Eph. 4, 7.

nificència. És evident que no hi haurà pas mai cap imatge inspirada en les coses sensibles, de les que estan a l'entorn nostre, que ho expliqui en tota la seva veritat,... d'on esdevindrà que unes declararan més que d'altres, o bé unes descriuran més aviat un aspecte que altre,... però en totes caldrà tenir el ben entès que són símbols reveladors d'una realitat indescriptible amb mots humans.

El diví Mestre proposava els principis doctrinals del gran *Misteri* de la salut dels homes en una ocasió solemníssima, el capvespre eternalment inoblidable del Dijous Sant a l'hora en què anava a entrar en aquell oceà sense riberes de penes i sofriments que constituïren la seva Passió santíssima. Caminant, doncs, el nostre benamat Redemptor cap a Getsemani, els proposà l'alegoria formosíssima de la vinya conreada curosament pel Pare celestial: Jesucrist és el cep, nosaltres els sarments, la gràcia de l'Esperit Sant que Jesucrist *mitjancer ontològic i moral* envia des del cel a cadascun dels seus fidels, és la saba portadora de la vida, la qual del tronc circula per les branques dels sarments emplenant-los de gerdor i fruits de vida eterna. Per això sense Jesucrist res no podem fer; tota la nostra vida sobrenatural consisteix a viure *en Ell*; si no volem, doncs, la paràlisi espiritual i àdhuc la mort, havem de conservar-nos sempre sota la vivificant influència del qui és l'únic mitjancer de la gràcia de Déu.

L'Apòstol Sant Pere posa la comparança de l'edifici: Jesucrist és el fonament, nosaltres els carreus que anem poc a poc bastint el temple de Déu, l'únic temple de Déu; en el cimell resplendirà lluminosament la glòria del Pare. Hom diria, al primer cop de vista, que Sant Pere vol declarar-nos una veritat distinta de la que ens ha proposat el diví Mestre, però en el fons hi trobem les idees més fonamentals de l'alegoria de la vinya: Els cristians viuen *en Jesucrist*. Aquest Jesucrist qui és la pedra fonamental de nostres grandeses, és posat al centre de nostra ànima per a sostenir a plom i fermament l'edifici de la vida sobrenatural. El Pare celestial és qui per mans de l'Església ens ha establert damunt la pedra cantonera, vivent, eterna... Un batejat és un home posat sobre Jesucrist i en Jesucrist per viure de la vida que li comunica l'Esperit de Déu, ço és la vida eterna.

Ens plau de transcriure un bell paràgraf d'ANALECTA SACRA TERRACONENSIA que sintetitza pla bé la doctrina exposada: "Tota la vida espiritual dels fidels s'ha de desenrotllar a imatge de Crist "conformes fieri imaginis Filii sui", i no d'una faisó externa, sinó per mitjà d'una unió vital, estant empeltats i romanent units amb ell com el sarment amb el cep: "ego sum vitis vera, vos palmites". Sense aquesta activitat de Crist en l'Església, no és possible de comprendre el que és el Cristianisme... I considerada l'Església com una grandiosa edificació, Jesucrist n'és la pedra fonamental, pedra que, com diu el Profeta, va posar Déu en els fonaments de Sió, pedra exímia, es-

collida, angular, preciosa, en la qual qui s'afermi per la fe, restarà incommovible" (143).

Sant Pau, qui havia rebut del gran *Misteri* una revelació tan comprensiva, proposa bona pila d'imatges per a declarar-lo o en tota la seva totalitat o en qualche particular aspecte, com és ara la de la rama d'olivera empeltada en la soca estèril, la de l'espòs estimant i donant fecunditat a la seva esposa, la de l'edificació espiritual que acabem de sentir de llavis de Sant Pere... Emperò entre totes les imatges de les quals es serveix, n'hi ha una a què fa al·lusió en moltes de les seves cartes i que desenrotlla plenament i abundosa en les escrites des del seu captiveri fins al punt de posar-la com a fonament de la seva teologia soteriològica i de les seves exhortacions morals. És precisament la que explanàvem de bon principi en aquest article que per això l'intitulàvem *Caput corporis Ecclesiae*. En efecte: compara la unió dels cristians a Jesucrist a la unió que els membres d'un cos humà guarden amb la testa. En altres paraules: ensenya l'Apòstol que dels cristians i de Jesucrist brolla un organisme humà vivent: És *l'un sol home* de la carta als d'Efès, és el *Jesucrist místic*.

Aital organisme vivent, aquest *Jesucrist Místic*, davant del Pare celestial no pot pas ésser un home de carn i ossos com els altres, però qui llegeixi detingudament les descripcions que en fa Sant Pau, se'n portarà la impressió que als ulls inspirats de l'Apòstol, sí que ho és; puix ens parla de *tendrum*s i *articulacions*... (144), amb llenguatge d'un plasticisme que desconcerta. És que les analogies que hi veu entre la unió dels fidels a Jesucrist i les relacions dels membres d'un organisme humà vivent són tantes i tan pregones, que tot parlant de l'economia de la vida de la gràcia no sap apartar els ulls del funcionalisme del cos humà, com d'una cosa tan semblant que cap fidel no pot deixar de conèixer.

Els nostres lectors saben prou, i ho hem dit moltes vegades, que aqueixa realitat sobrenatural no té parió en les coses de la naturalesa, però no es pot pas negar que ambdós termes comparats serveixen una grossa retirada. Tant és així que el P. Ramiere, el cèlebre fundador de l'*Apostolat de l'Oració*, s'ha arriscat a escriure: "L'expressió metafòrica del Jesucrist Místic... [en la qual es comparen les relacions que els cristians tenen amb Jesucrist amb les que els membres tenen amb la testa en un cos humà] és una de tantes idees sobrenaturals, les expressions de les quals, emprades a l'ordre natural, assoleixen una realitat més plena i comprensiva en la nova accepció que els ha donat el dogma catòlic" (145). L'afirmació és certament agorurada, i cal estudiar els raonaments dels teòlegs sobre el *Jesucrist Místic* per capir-ne tota la veritat. Estudiem-ho:

(143) ALFONS M. RIBÓ, *El dogma de la divinitat de Jesucrist*, en *AST*, 2 (1926), 303.

(144) Eph. 4, 15-16.

(145) *Le Cœur de Jésus et la Divinisation du Chrétien*.

Què és un cos humà? És un conjunt de parts totes diferents unes amb altres, no tant per les formes llurs, com per les propietats i funcions que cadascuna té en la constitució d'un organisme vivent, únic... Les mans palpant, els ulls hi veuen, el paladar assoboreix... totes són funcions diversíssimes,... emperò d'aquest aplec variat d'òrgans i potències resulta un sol organisme; i la raó és que totes tenen un mateix principi de vida. Per idèntic motiu, del tronc, branques, arrels i fulles no n'esdevé més que un arbre; el corc que viu al cor de l'arbre i els líquens que creixen i es desenrotllen arrapats a l'escorça no seran mai part integrant del vegetal, car no estan informats pel mateix principi de vida.

Altrament en un cos humà el principi vital que informa el cap i els membres és l'ànima racional, la qual està present arreu del cos, mou totes les seves parts i les relaciona unes amb altres en ordre al desenrotllament total de l'home. Doncs bé: Això que l'ànima és al cos en ordre a la vida natural, ho fa l'Esperit Sant en la vida de la gràcia en cadascun dels cristians individualment i en tota l'Església; per això Sant Agustí amb molt bon encert ens fa adonar que Sant Pau, tot seguit d'afirmar la unitat del Cos Místic de *Jesucrist*, ens assenyala la causa en l'únic principi vital del Cristianisme: *Nosaltres som un sol cos, i nosaltres estem animats d'un sol Esperit* (146).

La imatge és tan òbvia i natural que per la unitat d'ideals i d'interessos... que hi trobem en altres societats humanes, les considerem ben sovint com un *cos moral*, i a la nostra manera de veure parlem també de *cap* i de *membres* talment com si ens referíssim a un organisme vivent; però heus aquí l'enlairadíssim grau d'exactitud que hi ha en el llenguatge de l'Apòstol: quan parlem de *cap*, de *membres*, de *vida* i d'*organisme*,... en les altres societats humanes, ho fem sempre amb el ben entès que no hi ha cap realitat física que respongui al nostre llenguatge metafòric, però en això que es refereix a l'Església de Crist ens és permès fins a cert punt d'oblidar-ho sense perill de caure en inexactituds i errors.

En qualsevol altra societat humana pot haver-hi conformitat perfecta d'idees i de sentiments,... concordància perfecta de tendències i aspiracions,... subjecció i subordinació a la jerarquia administrativa,... emperò hom s'adona fàcilment que en aqueixes agrupacions no hi ha d'altra unitat que la unió de voluntats i d'idees,... en tota la resta, àdhuc en les funcions més essencials de la institució, cadascun dels associats obra en virtut d'una vida pròpia completament exterior a les dels companys d'idees i de finalitats. Emperò no és així en l'Església de Crist: Els membres, com a homes que són, tenen certament la seva vida natural pròpia independentment dels altres; però com a cristians

(146) Vegeu el *Serm. 269 in die Pentecostes*. Per no ultrapassar els límits del nostre estudi no podem desenrotllar plenament l'acció de l'Esperit tant en l'Església, tema, d'altra banda, que hauria d'ésser conegut de tots els cristians. Res no podem aconsellar de més profitós que l'estudi del *Divinum illud* de Lleó XIII.

sols tenen una vida, la vida divina que els comunica l'Esperit de Jesucrist. la vida del Redemptor. Val a dir que Jesucrist no comunica la seva vida natural i humana, aquella vida preciosíssima que brollava de la unió substancial de l'ànima i el cos; la vida que ens comunica és la vida *sobrenatural* de què parla Sant Joan: *Et de plenitudine eius nos omnes accepimus* (147). Així ho interpreten els Sants Pares; escoltem-ho de llavis de Sant Crisòstom comentant aquell verset del Salmista. *Difussa est gratia in labiis tuis* "Vides sermonem esse de Incarnatione? quae est autem haec gratia? Illa per quam docuit, per quam fecit miracula. Gratiam hic dicit eam quae venit in carnem: *super quem* — inquit — *videris Spiritum descendantem sicut columbam, et manentem super ipsum, is est qui baptizat*. Omnis enim gratia effusa est in illud templum; non dat enim illi Spiritum in mensura. *Nos enim de plenitudine eius accepimus*. Illud autem templum integram et universam accepit gratiam... Illic quidem est integra gratia, in hominibus autem parum quid et stilla ex illa gratia (ῥανὶς ἀπὸ τῆς χάριτος ἐκείνης)" (148). Tal vegada amb més claredat i precisió ens ho ensenya Sant Agustí: "Dominus ipse Iesus Spiritum Sanctum non solum dedit ut Deus, sed etiam accepit ut homo; propterea *dictus est plenus gratia* (Ioh. 1, 14) et *Spiritu Sancto* (Lc. 4, 1). Et manifestius de illo scriptum est in Actibus Apostolorum; *quoniam unxit eum Deus Spiritu Sancto* (Act. 10, 38); non utique oleo visibili, sed dono gratiae, quod visibili significatur unguento, quo baptizatos unguunt Ecclesia. Nec sane tunc unctus est Christus Spiritu Sancto, quando super eum baptizatum velut columba descendit (Mt. 3, 16); tunc enim corpus suum, id est Ecclesiam suam, praefigurare dignatus est, in qua praecipue baptizati accipiunt Spiritum Sanctum; sed ista mystica et invisibili unctione tunc intelligendus est unctus, quando *Verbum Dei caro factum est* (Ioh. 1, 14), id est, quando humana natura, sine ullis praecedentibus bonorum operum meritis, Deo Verbo est in utero Virginis copulata, ita ut cum illo fieret una Persona" (149).

Aquesta vida sobrenatural dels cristians, els Sants Pares l'han vista sempre prefigurada en aquella unció sagrada de què ens parla la Sagrada Escriptura, que vessada sobre la testa d'Aaró davalla a regalims abundosos per tota la cara fins a les fimbries del seu vestit sacerdotal. Talment la unció del diví Esperit, vessada damunt la testa del *Jesucrist Mistic*, s'estén i difon a totes les parts del seu cos unguint els seus fidels de vida divina.

Ja recordarà el nostre benamat lector que de bon començ hem afirmat que la coneixença del *Misteri de Crist* ens feia entreveure la nostra pròpia grandesa de cristians. Per heur'n compte seria millor d'esperar més enda-

(147) Ioh. 1, 16.

(148) PG, 55, 185.

(149) PL, 42, 1093.

vant a tractar-ne, quan haurem provat, en la mida de les nostres forces, la veritat de l'exaltació de Crist; car aleshores veuríem què ha d'ésser nostra ànima que ha esdevingut *una nova creació en Crist* glorificat, *un membre vivent d'una testa transformada* per la infusió — diguem-ho així — de la glòria de la Divinitat i coronada de grandesa el dia de la Resurrecció i Ascensió de Jesucrist als cels sobre totes les coses que existeixen; emperò aleshores tal vegada ens veuríem obligats a repeticions de ço que ara tenim present, i així, per tal de no allargar-nos massa, abans de passar endavant volem encabir-hi unes breus reflexions sobre la nostra dignitat de cristians.

El Verb bo i encarnant-se ha fet entrar la seva sacratíssima Humanitat en el Sancta Sanctorum de la Trinitat Augusta: Jesucrist és el Fill natural de l'Ètern Pare. Pel baptisme som incorporats místicament a Crist. "Quicumque — ens diu l'Apòstol — in Christo baptizati estis, Christum induistis" (150) i davant el Pare celestial apareixem com una extensió — així ho diuen els Sants Pares — de Jesucrist; sols així es comprèn que després del Baptisme "non est Iudaeus, neque Graecus; non est servus neque liber: non est masculus neque femina. Omnes enim vos unum estis in Christo Iesu" (151).

Tots sabem que la gràcia sobrenatural, que ens ha merescut Jesucrist, ens dona entrada a la família inefable de Déu (152), ens enlaira a la dignitat de fills del Pare celestial (153) i ens fa participants de la naturalesa divina (154). Tot això constitueix una mena de divinització de la criatura humana. Emperò, segons la revelació del *Misteri*, existeix una relació essencial entre els dons de la gràcia i la nostra incorporació mística a Crist: Déu no concedeix la gràcia sobrenatural sinó en la unió dels *membres* a la Persona del Fill de les seves complaences. Heus aquí el projecte diví del nostre enlairament, aquesta és la idea perfecta i exacta de tot l'ordre sobrenatural.

L'Encarnació del Verb no reduï a un sol cos i a una sola ànima la comunicació de la naturalesa divina. L'ideal de Déu abraçava el món sencer. Prescindint en aquest estudi de la naturalesa angèlica i fixant-nos solament en la naturalesa humana, cal assegurar que pel *Misteri* tots els homes hem estat cridats a unir-nos a Crist i, mitjançant Jesucrist, a la vida i a la naturalesa de Déu. És cert, i àdhuc un dogma fonamental de la doctrina evangèlica, que hi ha hagut només una naturalesa individual: la Humanitat sagrada del nostre Redemptor que per la seva unió personal a l'Unigènit no tingué mai personalitat criada per a revestir-se de la personalitat divina i esdevenir així Déu vertader i Fill natural de l'Ètern Pare; però tots els homes hem estat cridats a ésser units a aquesta naturalesa privilegiada en la unitat

(150) Gal. 3, 27.

(151) Gal. 3, 28.

(152) Eph. 1, 5.

(153) 1 Ioh. 1, 3.

(154) 2 Petr. 1, 4.

personal del *Jesucrist Místic* i assolir, mitjançant la unió mística a Crist, una comunicació ben real de la naturalesa divina.

Aquesta participació de tots els homes a la vida divina per Jesucrist i en *Jesucrist*, que era un dels objectius de l'Encarnació del Verb, és el que ens constitueix fills de Déu el Pare, germans de Crist, i ens dona vida sobrenatural per la unció interna i santificadora de l'Esperit. Heus aquí la idea de Déu en l'economia de l'ordre sobrenatural, idea amagada als segles, però revelada en la plenitud dels temps als Sants Apòstols i Profetes; però d'una manera especialíssima revelada al gran Evangelitzador de la glòria de Crist: l'Apòstol Sant Pau.

IV

EXALTACIÓ GLORIOSA DE CRIST

Arreu, en aquest senzill estudi, havem esmentat l'exaltació gloriosa de Jesucrist a la dreta del Pare per damunt l'univers creat el dia de la seva Resurrecció i Ascensió als cels; emperò ha estat sempre de passada, sense remarcar poc ni molt el valor soteriològic que inclouen els misteris de la vida triomfant de nostre Redemptor adorable. Diem-ne baldament siguin quatre mots abans d'acabar.

La síntesi i economia de l'ordre sobrenatural, tot *glorios* per a Crist i ensems dignificador dels cristians, és aquesta: Déu el Pare, per un disseny etern i sapientíssim de la seva Caritat inefable, es proposà d'*instaurare in Christo* (155) totes les coses, les del cel i les de la terra; per això, essent arribada la plenitud dels temps (156), envià el seu Unigènit *in similitudinem carnis peccati* (157). Aquest disseny etern i amorosíssim l'anomena Sant Pau *Misteri de Crist*. Contemplant aquest secret de Déu des del punt d'albir de la salut dels homes, sabem que el Pare celestial constituí Jesucrist cap de la humanitat sencera, com un nou Adam (158) en qui estava personificada la causa de tots nosaltres,... posà damunt seu totes nostres iniquitats (159) i l'ungí sacerdot etern segons l'ordre de Melquisedec (160), a fi que s'ofereís Ell mateix com a Hòstia pura i sense màcula en l'ara de la justícia divina per a la salvació de tot el món (161); i Jesucrist, com diu Sant Pau: *assistens Pontifex futurorum bonorum, per amplius et perfectius tabernaculum non*

(155) Eph. 1, 10.

(156) Gal. 4, 4; Eph. 3, 10.

(157) Rom. 8, 3.

(158) 1 Cor. 15, 22-45; Hebr. 2, 13-17.

(159) Is. 53, 6.

(160) Ps. 109, 4; Hebr. 7, 17.

(161) Eph. 5, 2; Hebr. 10, 5-12.

manufactum, id est, non huius creationis: neque per sanguinem hircorum aut vitulorum, sed per proprium sanguinem introiit semel in Sancta, aeterna redemptione inventa (162).

Altrament la restauració perfecta de les generacions humanes no ha arribat encara al seu termini; el *Cos místic*, del qual Jesucrist és la *testa sagrada*, transformada per la glòria de la Resurrecció i Ascensió al cel, creix i s'estén de dia en dia,... mes no assolirà l'*edificació* cabal, l'*estatura* d'home perfecte fins a la consumació dels segles... (163), quan, vençuts tots els enemics, el Redemptor la presenti al Pare com a església gloriosa, esposa fecunda i sense tara... (164), i l'entregui a son ceptre a fi que hi regni (165) per tota l'eternitat bo i adreçant-li aquelles paraules de triomf que Sant Ambròs i Sant Agustí posen en llavis de Jesucrist: *Pater, tu me miseris in mundum, et postquam ascendi in caelum ad te, hos semper rexi, et a daemonis, carnis, mundi potestate et impugnatione protexi. Ecce hi tui sunt, qui iam tibi praesto sunt. Haec est possessio mea, mihi a te tradita; hic labor meus, meo sudore ac sanguine partus; hoc regnum meum, et tuum, iam omni peccato, tentatione, perturbatione, afflictione liberum, purgatum, expositum, ut in illis per gloriam et triumphum regnes in aeternum* (166). Aquesta serà la consumació de la glòria de Jesucrist mitjancer ontològic i moral de cels i terra; aleshores tindrà compliment el disegni sobirà del gran *Misteri d'aplegar-se en Crist totes les criatures*; heus aquí per què Jesucrist, en la seva oració sacerdotal, mostrava lligades plenament i íntima la glorificació de la seva Humanitat i la del Pare celestial: *Pater... clarifica filium tuum, ut filius tuus clarificet te* (167).

Altrament les breus declaracions que acabem de fer insinuen prou que és de molta transcendència en l'economia de l'ordre sobrenatural l'*exaltació* de Jesucrist i que la seva amplitud és immensa; ens és, doncs, impossible de desenrotllar-ho tan amplament com caldria i per ço ens veiem forçats a limitar-nos als trets més generals i que diuen més íntima relació al nostre tema de *Jesucrist Rei de la glòria*.

Aquesta exaltació gloriosa, Jesucrist — com hem vist — la demanava al seu Pare en l'oració sacerdotal: *Pater, venit hora, clarifica filium tuum*, oració que fou atesa amb magnificències inefables, car Déu amb el poder de sa *fortalesa* resuscità Jesucrist d'entre els morts i el va assegurar a la dreta seva... per damunt de tot principat, i potestat... i el va donar com a Cap a l'Església... la qual és son cos i complement (168).

(162) Hebr. 9, 11-12.

(163) Eph. 2, 21; 4, 13-15.

(164) Eph. 5, 27.

(165) I Cor. 15, 24.

(166) A LAPIDE, *Ad* I Cor. 15, 24.

(167) Ioh. 17, 1.

(168) Eph. 1, 19-23.

Magna et ineffabilis... causa gaudendi—direm amb Sant Lleó el Gran—*cum in conspectu sanctae multitudinis super omnium creaturarum caelestium dignitatem humani generis natura conscenderet, supergressura angelicos ordines, et ultra archangelorum altitudines elevanda, nec ullis sublimitatibus modum suae profectionis habitura, nisi aeterna Patris recepta consensu illius gloriae sociaretur in throno, cuius naturae copulabatur in Filio* (169); car, segons ens diu Sant Crisòstom, en el dia de l'Ascensió: *Non enim ad omnem gloriam caelos transisse suffecerat, non cum Angelis stare: sed caelos transivit, supra Cherubim ascendit, ultra Seraphim elevatur, nec ante stetit, nisi sedem Dominicam meruisset... Hodie Angeli atque Archangelii naturam nostram in sede Dominica immortalis gloria fulgentem viderunt* (170).

No es tracta aquí de la divinització d'una pura criatura humana, com a premi de la seva santedat i del seu zel per la glorificació divina. És cert que ambdues coses resplendiren sempre amb esclat lluminosíssim en la vida del Redemptor: *Ego te clarificavi super terram: opus consummari quod dedisti mihi ut faciam...* la clarificació de Jesucrist era la que pertany a la seva sagrada Humanitat per tal com està unida personalment a l'Unigènit del Pare, *...et nunc clarifica me tu Pater apud te ipsum, claritate quam habui prius, quam mundus esset, apud te* (171). En altres termes: És l'exaltació i glòria deguda al Mitjancer ontològic i moral entre el Criador i les criatures. Que per això el gran Atanasi, quan els arrians obscurien la noció veritadera de l'exaltació de Crist, escrivia: *...Antequam homo fieret [Verbum], ab angelis ab omnibusque rebus creatis secundum paternam proprietatem adorabatur... Ut enim quatenus Dei Verbum, et in forma Dei erat, semper fuit adoratum, ita idem etiam quatenus homo factus et vocatus IESUS, universas res creatas sub pedibus subiectas habet, omnesque in hoc nomine ipsi flectunt genua...* (172).

Fins aquí no hem fet sinó consignar la part més coneguda del dogma de la Resurrecció,... el fet de l'exaltació de Crist. Emperò vet aci que ensems nosaltres ens gaudim amb el Redemptor de la seva glòria immensa, tot considerant-la, senzillament, com l'apoteosi — diguem-ho així — deguda a la seva dignitat ontològica i als mèrits de la Passió ers sorprèn l'Apòstol amb aquesta expressió misteriosa: *Qui [Christus] traditus est propter delicta nostra, et resurrexit propter iustificationem nostram* (173); igualment en la carta als Hebreus Sant Pau parla de l'entrada triomfal de Crist al Sancta Sanctorum de la glòria, com d'una cosa transcendental a l'obra de nostra justificació (174).

(169) PL, 54, 396.

(170) Vegeu el segon nocturn del dia de l'Ascensió.

(171) Ioh. 17, 4-5.

(172) PG, 26, 98... 99. Vegeu també 25, 114, etc.

(173) Rom. 4, 25. Vegeu I Petr. 1, 3.

(174) Hebr. 9, etc. Vegeu també Apoc. 1, 5-6; 5. 5. 9. 10. 12.

Esponràniament, en sentir parlar d'aital faisó a l'Apòstol, hom es pregunta: què té de veure la justificació nostra amb la Resurrecció de Crist? La nostra salut no és ja el fruit ubèrrim de l'arbre de la creu? Que, per ventura, és quelcom meritori de part de Crist la seva exaltació gloriosa, que ens valgui la vida sobreratural?

No obstant, qualsevol que sigui la resposta que es doni, cal confessar que el valor soteriològic de la Resurrecció és una de les veritats més clarament revelades de la Teologia sagrada.

Oportebat — deia Jesús ressuscitat als deixebles d'Emmaús — *Christum pati et resurgere* (175); això mateix havia dit el Dijous Sant a tots els Apòstols: *Expedi vobis ut ego vadam* i la raó era que *si enim non abiero, Paracletus non veniet ad vos* (176), i, en altre passatge de l'Escriptura, l'autor inspirat constata: *Nondum erat Spiritus datus, quia Iesus nondum erat glorificatus* (177).

Inspirada d'identics sentiments canta l'Església en el Prefaci del dia de Pasqua: *Ipsè enim [Christus] verus est Agnus, qui abstulit peccata mundi. Qui mortem moriendo destruxit et vitam resurgendo reparavit*; i en el del dia de l'Ascensió: *Qui [Christus]... ipsis cernentibus est elevatus in caelum, ut nos divinitatis tribueret esse participes*.

Quant als Sants Pares i Teòlegs, ens fariem interminables si volguéssim copiar els testimonis eloqüentíssims que fan referència al nostre assumpte; donem-ne almenys una mostra, baldament la creguem insuficientíssima.

Com és ara Teòfil d'Alexandria escriu: *In Sancta sanctorum... ipse Christus pro nobis ingressus est* (178).

Beda el Venerable, d'una manera semblant: *Quos in se credituros... praevidit, remedium salutis morte sua ac resurrectione procuravit* (179).

I Sant Epiàni: *Ascendens... gloriose in eodem corpore, sedet ad dexteram Patris factus Pontifex in aeternum, transgressurus caelos* (180).

Per això, dirigint-se a Jesucrist, el Damascè exclama: *Salvator meus... suscitasti omnigenum Adam, surgens a sepulchro* (181).

Doncs bé; la resposta que nosaltres anem a donar ara (182), sense sortir del nostre tema de la glòria de Crist en l'economia de l'ordre sobrenatural, està basada en una doctrina mil voltes exposada en els escrits i plàtiques homilètiques dels Pares, que la mediació ontològica i moral de l'adorable

(175) Lc. 24, 46.

(176) Ioh. 16, 7.

(177) Ioh. 7, 39.

(178) PG, 65, 53-56.

(179) PL, 94, 139.

(180) PG, 42, 261.

(181) PG, 96, 94I.

(182) L'explicació més completa pot veure's en Sant Tomàs, 3 q. 53 a. 1, 4; q. 56 a. 1-2; 57 a. 1, 6. (Vegeu SUÁREZ, *De Myst. Vitae Christi*, disp. 48... STENTRUP, *Soteriol.*, 59... i en general els comentaristes de la part 3 de la *Summa*.)

Redemptor fou ratificada i consumada davant el Pare celestial pel triomf de la Resurrecció i per l'exaltació solemníssima de la Humanitat de Crist per damunt la creació sencera; talment com, parlant del sacerdoti de Crist, escrivia Sant Atanasi: *Quandonam — pregunta als arrians — nostrae confessionis [Christus] Pontifex est factus? Nonne tunc, cum postquam pro nobis se ipsum obtulisset, corpus excitavit ex mortuis...?* (183).

Per entendre, doncs, el vertader sentit del *resurrexit propter iustificationem nostram*, cal tenir present el disegni sobirà de la nostra salvació, l'economia actual de l'ordre de la gràcia que havem delineat en la descripció del *Misteri de Crist*. Segons aquest *secret de Déu* no se'ns comunicarà cap gràcia que no sigui mitjançant la nostra incorporació mística a la Persona del Mitjancer. És cert que Jesucrist amb la seva Passió i Mort pagà el preu de la nostra salut i de l'adveniment de l'Esperit qui és l'ànima vivificant de l'Església; però aital gràcia, aquest adveniment de l'Esperit vivificador, no podia enaltir la nostra naturalesa fins i tant que Jesucrist no fos constituït Cap del Cos Místic.

Altrament l'Apòstol Sant Pau, el gran evargelitzador de la glòria de Crist, en la seva carta als fidels d'Efès, diu ben explícitament i clara que el Pare celestial constituí Jesucrist Cap de l'Església a l'hora per sempre benaurada de la seva gloriosa Resurrecció i Ascensió als cels. Si, doncs, nosaltres havíem de rebre la vida de la gràcia de la plenitud de Crist, però *a faisó de membres que reben l'influx vital de la testa o de la seva unió amb la testa*, i no havia d'existir el Cap fins a l'hora de l'exaltació del Redemptor, és evidentíssim que freturaven de la Resurrecció i Ascensió no menys que de la Passió i Mort de Jesucrist. Heus aquí l'explicació d'aquelles frases enigmàtiques de l'Evangeli de Sant Joan: *Si... non abiero, Paraclitus non veniet ad vos,... Nondum erat Spiritus datus, quia Iesus nondum erat glorificatus*.

En el fons — si no ens enganyem — és allò mateix que escriu un dels més cèlebres comentaristes de Sant Pau en nostres dies: “La résurrection... est intimement liée au fruit de la mort rédemptrice et au don du Saint-Esprit. C'est au moment de la résurrection que Jésus-Christ devient “esprit vivifiant”. Auparavant, il avait bien l'Esprit dans sa plénitude; mais l'Esprit qui habitait en lui, entravé par les limitations inhérentes à l'économie de la rédemption, ne pouvait pas y exercer toute sa puissance vitale. Surtout le Christ lui-même n'était pas encore capable de communiquer aux autres la plénitude de la vie. Ce privilège avait pour condition préalable la mort et la résurrection. “Il vous est expédient que je m'en aille, avait dit Jésus: car, si je ne m'en vais pas, le Paraclet ne viendra point vers vous; mais, si je

(183) *PG*, 26, 161... (Vegeu les lliçons del Breviari en les diades de Resurrecció i Ascensió.)

m'en vais, je vous l'enverrai". Et comme il devait venir lui-même avec le Paraclet, il ajoutait: "Je ne vous laisserai pas orphelins, je viendrai vers vous". Saint Paul exprime la même chose sous cette forme concise et énigmatique: le Christ glorifié devient "esprit vivifiant"; il devient pour les siens source permanente de grâces et de vie. "L'œuvre du Christ comprend deux choses: ce qu'il a fait pour tous les hommes et ce qu'il fait pour chacun d'eux; ce qu'il a fait pour nous et ce qu'il fait en nous; ce qu'il a fait sur la terre et ce qu'il fait au ciel; ce qu'il a fait en sa personne et ce qu'il fait par son Esprit: il réconcilie en s'offrant lui-même sur la croix, il justifie en nous envoyant son Esprit"; et en opérant lui-même en nous comme esprit" (184).

Escoltem una síntesi acabadíssima i perfecta del que hem dit fins ara de la ploma inspirada del bisbe Joly de Choin: "Cette divine victime a été immolée sur la croix; elle a été consommée, pour ainsi dire, par la résurrection et par l'ascension de Jésus-Christ: car par la résurrection tout ce qu'il avait de mortel et de corruptible en Jésus-Christ a été détruit, et a été *absorbé par la vie*; c'est alors que son corps a été revêtu de l'immortalité; et par l'ascension cette victime a été présentée devant la face de Dieu et placée à la droite de Dieu le Père. Enfin, nous trouvons, au jour de la Pentecôte, une espèce de communion à la victime; car c'est en ce jour que les fidèles ont été, pour ainsi dire, incorporés à Jésus-Christ, étant devenus participants de son esprit et les membres de son corps, comme le dit Saint Paul" (185).

Declarada ja breument la glòria de Crist ens roman d'explicar només la dignitat del cristià que viu místicament unit a Crist fet participant de les seves grandeses i excel·lència; car, de bon començ, hem aplegat ambdues coses sota un mateix títol. Res més senzill per a nosaltres, puix en tenim prou de provar que la gràcia divina deixa a la nostra ànima embellida d'una formosor tota celestial i divina en ordre a constituir-nos dignes membres de Crist.

Una petita comparança facilitarà la intel·ligència d'això que anem tot seguit a desenrotllar:

Un artista humà treballa, amb cura i esment proporcionats, la testa i els membres fins al punt que coneguda la testa pot endevinar-se fàcilment la perfecció i estructura dels membres que completen la imatge. Ni sabriem figurar-nos que un artista sapientíssim a una testa d'or puríssim cisellada amb amor i entusiasme hi hagués aplegat uns membres de matèria grollera, rústecs i mancats de gràcia. Cal, doncs, pensar que en el disseny sobirà de la glòria del Redemptor, en l'economia del gran *Misteri*, el Jesucrist místic apar davant el Pare celestial com un organisme vivent, perfectíssim i ben proporcionat; de consegüent ens cal pensar que la bellesa dels membres, en

(184) P. PRAT, *ob. cit.*, v. 2, pp. 253-254 (ed. 1923).

(185) És un fragment d'una instrucció donada als fidels el 15 de novembre de 1748. (*Instructions sur le Rituel*, ed. 1827, p. 302.)

quant això és possible a la naturalesa de les coses, correspon a la de la testa: bé diuen els Mestres de les ciències sagrades que el Pare celestial, en fitar els seus divinals ulls en nosaltres, en els homes batejats i regenerats *en Crist*, hi albira els trets formosíssims del Fill de les seves complaences.

Res més, doncs, hauríem d'afegir, per a complir la paraula dada, a això que ja portem escrit en aquestes planes, i sols ens mancaria d'invitar a reflexionar sobre la glòria i formosor interior d'una ànima constituïda *membre* de Crist, quan per assolir aital dignitat — segons adverteix un Pare de l'Èsglésia grega — se li ha donada una nova *naixença de Déu*, per mitjà de l'Esperit Sant qui ombrejà a Maria a l'hora de concebre el *Primogènit* de l'Altíssim, la Resplendor de la glòria del Pare; no obstant, ens plau de fer assaborir als nostres lectors el testimoni eloqüentíssim de ço que ha sentit sempre l'Èsglésia de l'excel·lència i noblesa que ens comunica la nostra incorporació mística al Rei de la glòria.

Ni un mot direm de part nostra; farem parlar només els Pares de l'Èsglésia i és ben cert que, sense fatiga de cap mena, podríem emplenar planes i més planes sobre aquesta matèria: puix els passatges referents al nostre tema són tan copiosos, sobretot en la Patrologia grega, que dubtem que hi hagi gaires aspectes de la vida de la gràcia que els tinguin tan abundosos. Nosaltres espigolarem arreu de llurs obres alguns exemples i els copiarem deslligats de tota metodització sistemàtico-doctrinal, servant únicament l'ordre cronològic. Creiem que ha d'ésser fortament colpidor i de gran profit per l'ànima escoltar aqueix càntic immortal dels segles creients a la formosor de l'ànima regenerada i ensems, com és natural, a Jesucrist, autor i consumidor de les nostres grandeses de l'ordre sobrenatural.

Comencem per ORÍGENES, de les darreries del segle segon i començ del terç (185-254): "El Crist es troba en cadascun dels fidels, i per un sol i per un mateix Crist, tants i tants d'ells esdevenen Cristos... *transformats a la semblança d'Aquell qui és la imatge del Pare*" (186). "La imatge preciosa i pura del Fill de Déu, aquella que ha rebut tot sencer el segell d'aquest diví model, és l'ànima de Jesús, aquesta ànima que és tan conforme al Verb de Déu en totes les coses, que no se separa gens de la seva semblança. Per això, qui aspira al comble de la perfecció i de la bonesa, es *transforma* necessàriament a la imatge i semblança d'aquesta ànima que és per excel·lència la imatge de Déu. Així és com el Crist, ço és, el Verb subsistent en la naturalesa humana, esdevé el primogènit entre molts germans" (187).

SANT METODI (mort en 311): "Els qui són il·luminats (batejats) *prenen la fesomia i la imatge... de Crist per tal com els ha estat impresa la imatge del Verb*" (188).

(186) PG, 14, 202.

(187) PG, 14, 1124.

(188) PG, 18, 150.

SANT ATANASI (295-373), l'apologista agosarat qui defensava en nom de tota l'Església la generació eterna i divina del Verb fet home contra la follia dels arrians, no dubta pas d'enlairar la dignitat dels membres del Cos místic dient: "El segell [de l'Esperit] deixa estampada en l'ànima dels cristians la imatge [del Fill unigènit de Déu], de tal faisó que qui és així segellat té la forma de Crist" (189).

SANT CIRIL DE JERUSALEM (mort en 386) ve a dir-nos que la transfiguració lluminosa de Crist en el Tabor i l'esclat resplendent de la diada de la Resurrecció ens pot donar idea de la formosor de l'ànima embellida per la gràcia: "Vosaltres — diu — haveu estat batejats en Crist, vosaltres haveu revestit el Crist, vosaltres sou esdevinguts semblants al Fill de Déu. Car aquell Déu, qui ens ha predestinat, ens ha fet tornar d'una manera semblable al Cos gloriós de Crist" (190).

SANT BASILI (330-379): "Talment com els cossos... transparents devenen lluminosos pels raigs del sol... així també ho devenen les ànimes que viuen de l'Esperit... D'aquí prové llur semblança amb Déu" (191).

SANT GREGORI NAZIANCÈ (329-389): "Des del dia del Sant Baptisme, en el qual quedes plenament renovelat... una sola imatge, la de Jesucrist, se'ns és donada a tots" (192)

SANT GREGORI NICÈ (335-394): Jesucrist "ha enlairat la humanitat de l'abisme d'una naturalesa carnal a la participació de les seves propietats divines" (193).

SANT AMBRÒS (340-397) s'arrisca a dir que Déu el Pare veu en els cristians, com en imatge, al Fill seu, aquell Fill benamat, el qual, en irase de l'Esclat, és formosíssim: "¿És que els homes — pregunta — poden ésser estimats de Déu, com el Fill en qui el Pare té ses complaences? Sí; el Fill li plau per Ell mateix, emperò nosaltres li som agradosos pel Fill. Puix que aquells en els quals veu la imatge del Fill seu, els reconeix com a Fills amb amor de benvolença" (194).

SANT CRISÒSTOM (344-407), qui en el comentari *ad Eph.* assegura que els àngels del cel queden com embadalits de veure una ànima embellida per la gràcia de Crist (195), explicant als seus fidels el *Christum induistis* de Sant Pau en la carta als de Galàcia, exclama: "Teniu tots la mateixa figura... la de Crist; aquell qui abans era esclau... ara rumbeja la bellesa, no d'un àngel ni d'un arcàngel,... sinó la de Crist Senyor de cels i terra" (196).

(189) PG, 26, 630.

(190) PG, 33, 1088.

(191) PG, 32, 120.

(192) PG, 36, 497.

(193) PG, 45, 1224.

(194) *De Fide*, l. 5, cap. 4.

(195) PG, 62, 13.

(196) PG, 61, 656.

SANT JERONI (342-419): “L’Esperit ha estat aplicat a la nostra ànima, com un segell diví, per tal de restablir... la imatge que fou la glòria de la nostra naturalesa el primer dia de la creació” (197).

SANT AGUSTÍ (354-430). És el Sant Pare qui més tresors doctrinals ens ha deixat sobre la glòria de Crist i la grandesa de la nostra incorporació mística. Donem-ne una senzilla mostra en la qual ens parla de la nostra exaltació esdevenidora: “Iam enim caelestis homo resurrexit et ascendit in caelum; cui per fidem nunc incorporamur, ut sit ipse caput nostrum; membra autem ordine suo, sequantur caput suum, et quod praemonstratum est in capite, tempore suo demonstratur in membris; modo autem hoc fide portemus, ut ad ipsam rem et speciem suo tempore veniamus. Sic enim alio loco dicit: si autem resurrexistis cum Christo, quae sursum sunt quae-ite, ubi Christus est in dextera Dei sedens; quae sursum sunt sapite non quae super terram. Sicut ergo cum in nobismetipsis nondum surreximus, sicut Christus in corpore, per fidem tamen cum Christo resurrexisse nos dicimur; ita *imaginem caelestis hominis*, id est, qui iam in caelis est, fide interim *portare nos iubet*” (198).

SANT CIRIL D’ALEXANDRIA (mort en 444), qui tan pregonament impressionat estava dels tresors de gràcia que tenim en Crist i que ens dona una *supra mundanam pulchritudinem* (199), una formosor molt per damunt de les coses d’aquest món, escriu: “L’Esperit Sant ens fa semblants a Crist, amb la gràcia de la santificació per tal que el Pare, *veient en nosaltres la imatge del Fill seu*, ens estimi” (200). “L’Esperit Sant *transforma*, gairebé diríem, *a semblança seva les ànimes; els dona una fesomia divina, cisella en elles la imatge de la substància regina de tota substància*” (201). “El Verb s’és fet un consemblant nostre... per *fer-nos consemblants seus*” (202).

Finalment, cap a les darreries del segle setè, el gran sistematitzador de la Teologia, SANT JOAN DAMASCÈ, ens deia: “S’és unit [Déu] a la naturalesa humana per *restaurar en Crist i per Crist la glòria de la imatge i semblança seva*” (203).

* * *

Hem acabat la nostra tasca. De bon començ deïem que el tema dominant d’aquest estudi seria la glòria immensa de Crist *en el qual i pel qual* som regenerats a la dignitat excelsa de fills de Déu; deïem també que cercàvem un punt d’albir enlairadíssim per contemplar a gratient tot l’ordre so-

(197) *Ad Eph.* 4, 30.

(198) *PL*, 39, 1621.

(199) *PG*, 75, 1088.

(200) *PG*, 77, 617...

(201) *PG*, 74, 553.

(202) *PG*, 74, 700.

(203) *PG*, 94, 1108.

brenatural des del qual compendriem més plenament la nostra condició en l'economia actual de la Providència divina. Ambdues coses hem procurat complir a mida de les nostres forces. Hem vist que Jesucrist, com diu Sant Gregori de Niça, és el *DOMINUS VIRTUTUM, qui mundi principatum obtinuit, qui SUMMATIM OMNIA IN SE COLLEGIT, qui in omnibus primas tenet, qui pristinum in statum cuncta restituit...* és, en una paraula, EL REI DE LA GLÒRIA: *IPSE EST REX GLORIAE* (204). Jesucrist, doncs, no és un aspecte de la santedat del cristià: Jesucrist, gloriós i triomfant en el cel, és tota la vida del cristià, és tota la seva santedat, és tota la seva glòria i grandesa. Heus aquí per què tenim la ferma convicció que tot el que es pugui dir en Teologia i Ascètica sobre la dignitat del cristià, separadament de la glòria de Crist deliniada en el *Misteri de la nostra salut*, són només veritats parcials, que encara que poden ésser de relativa eficàcia en l'edificació dels fidels, estan mancades de la totalitat de comprensió dels dissenys de Déu sobre la Redempció humana.

Posats ara davant de Jesucrist, transformat per les glòries de la seva Resurrecció i Ascensió, confortem el nostre esperit meditant la dita del gran Bisbe d'Hipona: *TOTUS CHRISTUS ACCEPTURUS EST HEREDITATEM: TOTUS SECUNDUM HOMINEM, ID EST CAPUT ET CORPUS. MEMBRA ERGO CHRISTI SUMUS, SPEREMUS HEREDITATEM* (205).

(204) *PG*, 46, 691.

(205) *PL*, 38, 154.

FORTIÀ PUIG, S. J.

Sarrià, diada del *CORPUS CHRISTI*, 1925.